

OPETUSSUUNNITELMA 20-40 ov

VALMENTAVA JA KUNTOUTTAVA OPETUS JA OHJAUS AMMATILISESSA PERUSKOULUTUKSESSA v. 2010

AVA koulutus

SISÄLLYSLUETTELO

1	VALMENTAVAN JA KUNTOUTTAVAN OPETUKSEN JA OHJAUKSEN KUVAUS JA ARVOPERUSTA JA ERITYISOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	1
1.1	Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen kuvaus ja arvoperusta	2
1.2	Erityisopetuksen järjestäminen.....	3
2	VALMENTAVAN JA KUNTOUTTAVAN OPETUKSEN JA OHJAUKSEN TAVOITTEET JA KOULUTUKSEN MUODOSTUMINEN	5
2.1	Koulutuksen tehtävät ja tavoitteet.....	5
2.2	Koulutuksen muodostuminen ja rakenne	5
2.2.1	Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (Valmentava I).....	6
2.2.1.1	Koulutuksen tavoitteet.....	7
2.2.1.2	Opintojen muodostuminen	8
2.3	Elinikäisen oppimisen avaintaidot.....	8
3	OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN TOIMEENPANO.....	10
3.1	Opetussuunnitelman laadinta ja sisältö	10
3.1.1	Opetussuunnitelman yhteinen osa	11
3.1.2	Valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta koskeva opetussuunnitelman osa 11	
3.2	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, HOPS	12
4	VALMENTAVA I – AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMENTAVAN JA KUNTOUTTAVAN OPETUKSEN JA OHJAUKSEN TAVOITTEET JA ARVIOINTI.....	15
4.1	Opiskeluvalmiudet	15
4.2	Toimintakyvyn edistyminen	20
4.3	Ammatinvalinta ja työelämävalmiudet	29
4.4	Koulutusalaakohtaiset valmentavat opinnot	32
4.4.1	Koulutusalaakohtaiset ammatillisiin opintoihin valmentavat opinnot,	32
4.4.2	Koulutusalaakohtaiset työelämään valmentavat opinnot,	33
4.5	Valinnaiset opinnot,	34
5	OPISKELIJAN ARVIOINTI	37
5.1	Arvioinnin tehtävät, tavoitteet ja arvioinnista tiedottaminen.....	37
5.2	Opiskelijan toimintakyvyn ja osaamisen tunnistaminen.....	38
5.3	Oppimisen ja osaamisen arviointi.....	39
5.4	Arviointiin liittyvät muut määräykset	40
5.5	Todistukset	41
5.6	Maahanmuuttaja- ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden arviointi	43
6	MUUT MÄÄRÄYKSET	43
6.1	Opinto-ohjaus	43
6.2	Työelämään valmentautuminen ja työturvallisuus.....	45

6.3	Kuntoutuminen	46
6.4	Yhteisöllisyys	48
6.5	Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö	48
6.6	Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus.....	49
6.7	Opiskelijahuolto ja moniammatillinen yhteistyö	50
6.8	Nivelvaiheyhteistyö	52
7	LIITEOSA.....	53

1 VALMENTAVAN JA KUNTOUTTAVAN OPETUKSEN JA OHJAUKSEN KUVAUS JA ARVOPERUSTA JA ERITYISOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 630/1998, 3 §:n mukaan ammatillisen peruskoulutuksen yhteydessä järjestettävää, ei tutkintoon johtavaa koulutusta.

Asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta 8 a § (9.12.1999/1139) valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen laajuus on vähintään 20 ja enintään 40 opintoviikkoa, erityisten syiden perusteella koulutuksen laajuus voi olla kuitenkin enintään 80 opintoviikkoa. Koulutuksen tavoitteena on valmentaa ja kuntouttaa opiskelija ammatilliseen peruskoulutukseen siirtymistä varten.

Opetushallituksen vahvistamat opetussuunnitelman perusteet ovat määräys, jota koulutuksen järjestäjän tulee noudattaa opetussuunnitelmassaan ja koulutusta järjestessään.

Koulutuksen tehtävänä on antaa vammaisuuden, sairauden, kehityksen viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi runsaasti erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille lisää valmiuksia, mahdollisuuksia ja edellytyksiä ammatilliseen peruskoulutukseen, työhön ja itsenäiseen elämään.

Koulutuksen tehtävänä on toimia nivelvaiheen koulutuksena perusopetuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen välillä. Lisäksi koulutus tukee aikuisena vammautuneen tai sairastuneen opiskelijan uudelleen kouluttautumista ja siirtymistä takaisin työelämään tai koulutukseen. Vammaisten opiskelijoiden valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kuntoutumista tukevien tahojen kanssa.

Koulutuksen toteuttaminen edellyttää erityispedagogisia lähestymistapoja, monipuolisia ja joustavia opetusmenetelmiä, toimintatapoja ja oppimisympäristöjä. Opiskelijan tukitoimien jatkuvuuden, oikeellisuuden ja riittävyys turvaamisen lähtökohtana on tiedon siirtyminen koulutuksen nivelvaiheissa, verkostoyhteistyö, moniammatillisen osaamisen hyödyntäminen sekä yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä.

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen tavoitteet ja opinnot määräytyvät joustavasti opiskelijan yksilöllisten voimavarojen ja hänen elämäntilanteensa mukaisesti.

1.1 Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen kuvaus ja arvoperusta

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen arvoperusta on ihmisyys, jokaiselle kuuluva ihmisarvo ja oikeus hyvään elämään. Arvoperustasta johdettavissa olevat keskeiset arvot, tasa-arvo, suvaitsevaisuus, erityisyyden kunnioitus, itsemääräämisoikeus, yksilöllisyys ja yhteisöllisyys, ohjaavat opetustoimintaa, päätöksentekoa ja opiskelijoiden kohtaamista. Ihmisten yhdenvertaisuus perustuu lukuisiin kansainvälisiin sopimuksiin, joihin Suomi on sitoutunut. Suomen perustuslaki turvaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden.

Oikeus opetukseen ja oppimiseen ovat keskeisiä ihmisoikeuksia. Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus edistää erityistä tukea tarvitsevien nuorten mahdollisuuksia osallistua perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen. Yhtäläiset koulutusmahdollisuudet toteuttavat elinikäisen oppimisen ajatusta ja ehkäisevät syrjäytymistä.

Arvojen toteuttaminen edellyttää fyysisen ja sosiaalisen ympäristön muokkaamista kaikille esteettömäksi ja palveluiden kuten teknologian saavutettavuutta. Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa arvopäämääränä on kaikkien ihmisten tasa-arvoinen ja täysivaltainen osallisuus kaikissa ympäröivän yhteisön toiminnoissa ja koulutuksessa inklusion periaatteiden mukaisesti. Koulutuksellisen tasa-arvon periaatteen toteuttamiseksi valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus tarjoaa opiskelijalle, myös vaikeimmin vammaisille, erilaisia tuen tarpeita ja elämäntilanteita huomioivan oppimisympäristön. Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti esteettömässä ja saavutettavassa ympäristössä yksilö voi toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Opetuksen järjestäminen, opetusmenetelmät ja koulutettu ja osaava opetushenkilöstö tukevat opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja kasvua. Opiskelu ja kuntoutuminen niveltäytyvät toisiinsa niin, että opiskelija saa asettamiensa tavoitteiden mukaisesti lisää valmiuksia itsenäiseen elämään, työhön ja ammatilliseen peruskoulutukseen. Opiskelijaa tuetaan tavoitteiden ja tuen tarpeiden mukaisesti elämänkaaren vaihe huomioon ottaen sekä moniammatillista verkostoa ja kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä hyödyntäen.

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen arvoperustaa tukee humanistinen ihmiskäsitys. Tähän pohjautuen opiskelijan erityisyyttä ja yksilöllisyyttä kunnioitetaan. Hänet kohdataan aktiivisena, tavoitteisiinsa pyrkivänä, oppivana ja kehittyvänä ihmisenä. Opiskelija tulee nähdä ja kuulla oman elämänsä asiantuntijana ja täysivaltaisena toimijana. Opiskelijaa tuetaan ja ohjataan ottamaan omista lähtökohdistaan itse vastuuta opiskelustaan, arjestaan sekä ihmisenä kasvamisestaan. Erityisyyden kunnioittaminen ja arvostaminen merkitsee erilaisuuden hyväksyntää ja suvaitsevaisuutta.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa opiskelija vahvistaa työelämävalmiuksiaan, arjen hallintaansa ja osaamistaan. Opiskelija kartuttaa elinikäisen oppimisen avaintaitojaan ja ns. sosiaalista pääomaa, jonka avulla työelämään ja ammatillisiin opintoihin siirtyminen helpottuu ja tasa-arvoinen ja aktiivinen osallisuus yhteiskunnassa mahdollistuu. Työ määrittellään laajasti palkkatyöstä vapaaehtoistyöhön. Toimiva, vuorovaikutteinen oppilaitoksen ja työ- ja elinkeinoelämän suhde on tärkeää valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa.

1.2 Erityisopetuksen järjestäminen

Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus toteutetaan kokonaisuudessaan erityisopetuksena. Koulutuksellisen tasa-arvon toteutumiseksi jokaisella opiskelijalla tulee olla erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ammatilliseen koulutukseen sekä sijoittua koulutuksen jälkeen työhön ja yhteiskuntaan täysivaltaisena kansalaisena.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan ammatillinen koulutus tulee toteuttaa yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan ensisijaisesti tavallisessa ammatillisessa oppilaitoksessa samoissa opetusryhmissä muiden opiskelijoiden kanssa. Opetus voidaan järjestää myös osittain tai kokonaan erityisryhmässä. Ammatilliset erityisoppilaitokset huolehtivat ensisijaisesti vaikeavammaisten koulutuksesta sekä vammaisten opiskelijoiden valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta. Lisäksi niiden tulee tarjota asiantuntija-apua muille ammatillisille oppilaitoksille.

Vammaisuuden, sairauden, kehityksessä viivästyminen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi erityisiä opetus- tai opiskelijahuolto- ja palveluja tarvitsevien opiskelijoiden tulee saada erityisopetusta. Sen avulla turvataan henkilökohtaisiin edellytyksiin perustuva oppiminen, itsensä kehittäminen ja ihmisenä kasvaminen. Erityisopetukseen liitetään tarvittaessa muita tukitoimia ja kuntoutusta yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa. Koulutuksenjärjestäjä määrittelee erityisopetuksen periaatteet: tavoitteet, toteutuksen, opetusmenetelmät, tuki- ja erityispalvelut, asiantuntijapalvelut, yhteistyötahot ja vastuut. Oppilaitoksen tulee varata erityisopetukseen riittävät voimavarat. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen edistäminen on koko oppilaitosyhteisön tehtävä.

Erityisopetuksen tarve on määriteltävä ammatillisen koulutuksen lain 20 §:n ja opetussuunnitelman perusteiden pohjalta jokaiselle opiskelijalle yksilöllisesti. Tavoitteiden saavuttamista on tuettava yksilöllisesti suunnitellun ja ohjatun oppimisprosessin sekä erilaisten tukitoimien avulla.

Ammatillisen peruskoulutukseen valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen keskeiset arvot ja periaatteet Koulutuskeskus Salpauksessa

Opetushallituksen Päijät-Hämeen koulutuskonsernille myöntämässä koulutuksen järjestämisluvassa on myönnetty oikeus järjestää muutoin kuin erityisen koulutustehtävän perusteella valmentavaa ja kuntouttaa opetusta ja ohjausta. Opiskelijamäärä, joka sisältyy määrättyyn kokonaisopiskelijamäärään, on enintään 100 (45/530/2010). Koulutuskeskus Salpauksessa ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta käytetään lyhennettä AVA koulutus. Koulutusta toteutetaan Lahden lisäksi Heinolassa, Nastolassa ja Orimattilassa. Näin taataan erityistä tukea tarvitseville peruskoulun päättäneille nuorille mahdollisuus osallistua ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen omalla paikkakunnallaan.

Valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden lisäksi Koulutuskeskus Salpauksessa AVA koulutuksessa noudatetaan Koulutuskeskus Salpauksen arvoja, jotka ovat luottamus, avoimuus, asiakaslähtöisyys ja toisen ihmisen arvostaminen ja uudistuminen. AVA koulutuksen toteuttamisessa on lisäksi keskeistä yksilöllisyys, joustavuus ja jatkuvuus.

Tavoitteista, sisällöistä ja opetusjärjestelyistä päätettäessä **yksilöllisyydellä** tarkoitetaan opiskelijan kohtaamista yksilönä ja hänen henkilökohtaisten taitojensa, valmiuksiansa ja elämäntilanteensa huomioimista sekä opiskelijan vahvuuksien tunnistamista, hyödyntämistä ja vahvistamista.

Joustavuudella tarkoitetaan nopeaa reagoitua opiskelijan tilanteissa ja tarpeissa tapahtuviin muutoksiin. Sillä tarkoitetaan myös Koulutuskeskus Salpauksen monipuolisen koulutustarjonnan suomien mahdollisuuksien joustavaa hyödyntämistä opiskelijoiden yksilöllisissä tilanteissa.

Jatkuvuudella tarkoitetaan opiskelija opiskeluvaiheiden huomioimista henkilökohtaista opetussuunnitelmaa, hopsia laadittaessa ja toteutettaessa. Koulutuskeskus Salpauksessa suoritettuja opintoja voidaan soveltuvin osin hyväksilukea tulevissa ammatillisissa opinnoissa

AVA koulutuksessa tarkoituksena on ylläpitää ja vahvistaa perusopetuksessa opittuja taitoja, varmistaa opiskelijan aktiivisen toiminnan jatkuminen tulevaisuudessa sekä huolehtia tarkoituksenmukainen nivelvaiheen tuki opiskelijan siirtyessä AVA koulutuksesta eteenpäin.

2 VALMENTAVAN JA KUNTOUTTAVAN OPETUKSEN JA OHJAUKSEN TAVOITTEET JA KOULUTUKSEN MUODOSTUMINEN

2.1 Koulutuksen tehtävät ja tavoitteet

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija kehittää koulutuksen aikana osaamistaan, hankkii ammatillisessa koulutuksessa, työelämässä ja itsenäisessä elämässä tarvitsemiaan valmiuksia sekä selkiyttää tulevaisuuden suunnitelmiaan. Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus edistää erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tasavertaisuutta koulutuksessa, työelämässä ja hyvän elämän saavuttamisessa yhteiskunnan jäsenenä. Koulutus tukee opiskelijan kokonaisvaltaista kasvua ja tasapainoista kehitystä hyödyntämällä elämänkaariajattelun periaatteita. Tällä tarkoitetaan nuoruuteen ja aikuisuuteen liittyvien psykososiaalisten kehitysvaiheiden ja – tehtävien tunnistamista ja yksilöllisten ohjaustarpeiden huomiointia.

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija osallistuu mahdollisimman itsenäisesti, pitkäjänteisesti ja vastuullisesti opiskeluunsa ja elämäänsä koskevaan suunnitteluun ja suunnitelmiansa toteuttamiseen. Tavoitteena on, että opiskelija kasvaa sisäiseen yrittäjyyteen. Tällä tarkoitetaan yritteliästä elämänasennetta, halua kehittää itseään ja työskennellä tavoitteellisesti vahvuuksia hyödyntäen. Sisäinen yrittäjyys käsittää myös rohkeuden kokeilla erilaisia asioita opiskelussa, työssä ja arjessa.

Kuntoutuminen ja opiskelu nivELYVÄT toisiinsa. Kuntoutuminen integroituu joustavasti opiskelijan opiskelupäivään ja oppimiseen. Opetuksen järjestämisen ja toteuttamistaan tulee tukea opiskelijan kuntoutumista.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta käytetään jäljempänä ilmaisua työpaikalla tapahtuva työelämään valmentautuminen. Sen järjestämisessä tulee noudattaa, mitä lain 630/98, 16 §:ssä on säädetty työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta.

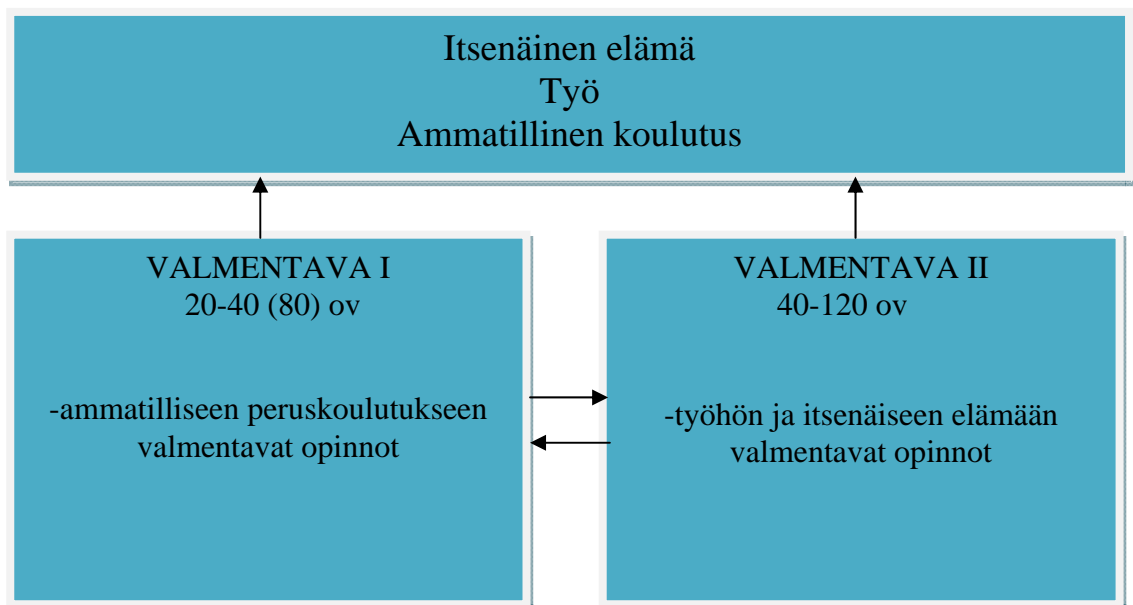
2.2 Koulutuksen muodostuminen ja rakenne

Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus jakaantuu kahteen vaihtoehtoon, jotka eroavat toisistaan tavoitteiden osalta. Koulutuskeskus Salpauksessa järjestettävä ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus- ja ohjaus on valmentava I:stä.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa (Valmentava I) opiskelijan keskeisenä tavoitteena on suuntautua koulutuksen jälkeen kiinnostustaan ja edellytyksiään vastaavaan ammatilliseen koulutukseen ja työelämään.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa (Valmentava II) opiskelijan keskeisenä tavoitteena on itsenäistyä elämän eri osa-alueilla ja valmentautua työhön.

Kuvio 1. Vaihtoehtoiset opintopolut valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa.

2.2.1 Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (Valmentava I)

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa (Valmentava I) opiskelija suuntautuu koulutuksen jälkeen kiinnostustaan ja edellytyksiään vastaavaan ammatilliseen koulutukseen ja työelämään.

Koulutuksen laajuus on vähintään 20 opintoviikkoa ja enintään 40 opintoviikkoa. Eri-tyisestä syystä opintojen laajuus voi olla enintään 80 opintoviikkoa.

Koulutuskeskus Salpauksen AVA koulutuksen tavoitteena on, että opiskelijalla on AVA koulutuksen jälkeen riittävät valmiudet ammatillisiin opintoihin. Pääasiallinen tavoite on opiskelu tavallisessa ammatillisessa oppilaitoksessa joko muuhun opetuksen integroituneena tai pienryhmässä.

Opiskelija voi jatkaa opintojaan AVA koulutuksen jälkeen myös erityisammattioppilaitoksessa, mikäli opiskelijan lähtötilanne ja AVA vuoden aikana kertyneet kokemukset sitä edellyttävät. Joidenkin opiskelijoiden kohdalla tavoite voi olla sijoittuminen työharjoittelupaikkaan esim. erilaisille työpajoille.

2.2.1.1 Koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on, että opiskelijan opiskeluvalmiudet kehittyvät, ja hän osaa itsenäisesti ja tavoitteellisesti hankkia tietoja ja taitoja sekä hyödyntää monipuolisesti ja kriittisesti erilaisia tietolähteitä. Hän löytää itselleen soveltuvan tavan työskennellä ja kykenee työskentelemään erilaissa ympäristöissä.

Koulutuksen tavoitteena on myös, että opiskelijalla on mahdollisimman todenmukainen kuva työelämästä, erilaisista ammateista ja koulutuksen vaihtoehdoista. Hänelle myös selkiytyy käsitys vahvuuksistaan ja tuen tarpeistaan, joiden pohjalta hän pystyy arvioimaan ja rakentamaan omia ammatillisia jatkosuunnitelmiaan.

Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija luottaa omaan kykyihinsä, selviytyy päivittäisen elämän tilanteista ja kehittää arkielämässä tarvitsemiaan valmiuksia.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus (Valmentava I) muodostuu valmentavista opinnoista, joilla tarkoitetaan opiskeluvalmiuksia, toimintakykyä sekä ammatinvalintaa ja työelämävalmiuksia tukevia opintoja. Opintoihin voi sisältyä myös koulutuslakohtaisia valmentavia opintoja, joilla tarkoitetaan koulutuslakohtaisia ammatillisiin opintoihin tai koulutuslakohtaisia työelämään valmentavia opintoja. Lisäksi opiskelijan opintoihin sisältyy valinnaisia opintoja. Opinnot tukevat koulutuksen nivelvaiheessa opiskelijaa, jolla ei ole vielä näkemystä ammatillisesta suuntautumisestaan eikä tarpeellista tietoa ammatillisista vaihtoehdoista tai omista vahvuuksistaan ja tuen tarpeistaan.

Koulutuslakohtaiset valmentavat opinnot tukevat opiskelijaa kiinnostuksen ja motivaation mukaisesti koulutuslakohtaisiin ammatillisiin opintoihin tai koulutuslakohtaisiin työelämään valmentaviin opintoihin. Koulutuslakohtaisten koulutukseen valmentavien opintojen jälkeen opiskelijan tavoitteena on ammatillisen perustutkinnon suorittaminen. Koulutuslakohtaisten työelämään valmentavien opintojen jälkeen opiskelijan tavoitteena on työllistyminen.

Valinnaiset opinnot tukevat opiskelijan ammatillista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista.

2.2.1.2 Opintojen muodostuminen

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, 20 - 40 (80) ov (Valmentava I) opintojen tarkemmat sisällöt määräytyvät opiskelijan osaamisen ja tarpeiden mukaisesti. Opinnot kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (HOPS).

Taulukko 1 Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, 20 - 40 (80) ov (Valmentava I) opintojen muodostuminen.

OPINNOT	
Opiskeluvalmiudet	Oppimaan oppiminen Viestintä ja vuorovaikutus Toinen kotimainen kieli ja/tai vieraat kielet Matematiikka Tietotekniikka
Toimintakyvyn edistyminen	Yhteiskunnassa toimiminen Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot Arkielämäntaidot Vapaa-aika Liikunta ja motoriset taidot Terveystieto Taide ja kulttuuri
Ammatinvalinta ja työelämävalmiudet	Ammatillisen koulutuksen tuntemus Työelämävalmiudet ja työelämään valmentautuminen
Koulutusalaakohtaiset valmentavat opinnot	Koulutusalaakohtaiset ammatillisiin opintoihin valmentavat opinnot Koulutusalaakohtaiset työelämään valmentavat opinnot
Valinnaiset opinnot	

2.3 Elinikäisen oppimisen avaintaidot

Elinikäisen oppimisen avaintaidoilla tarkoitetaan osaamista, jota tarvitaan jatkuvassa oppimisessa, tulevaisuuden ja uusien tilanteiden haltuunotossa sekä työelämän muuttuvissa olosuhteissa selviytymisessä. Elinikäisen oppimisen taidot ovat tärkeä osa ammattitaitoa ja kuvastavat yksilön älyllistä joustavuutta ja erilaisista tilanteista selviytymistä. Ne lisäävät kaikilla aloilla tarvittavaa ammattisivistystä ja kansalaisvalmiuksia, ja niiden avulla opiskelijat pystyvät seuraamaan yhteiskunnassa ja työelämässä tapahtuvia muutoksia ja toimimaan muuttuvissa oloissa. Niillä on myös suuri merkitys yksilön elämän laatuun ja persoonallisuuden kehittymiseen.

Elinikäisen oppimisen avaintaitojen tavoitteet on kuvattu tässä opetussuunnitelman perusteessa ammatillisen peruskoulutuksen vastaavia tavoitteita mukaellen. Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa tavoitteet muokataan opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Elinikäisen oppimisen avaintaidot otetaan huomioon opintojen sisällöissä eikä niitä arvioida erikseen.

Elinikäisen oppimisen avaintaitojen kuvaus

Oppiminen ja ongelmanratkaisu

Opiskelija suunnittelee toimintaansa sekä kehittää itseään ja työtään. Hän arvioi omaa osaamistaan. Hän ratkaisee työssään ongelmia sekä tekee valintoja ja päätöksiä. Hän toimii työssään joustavasti, innovatiivisesti ja uutta luovasti. Hän hankkii tietoa, jäsentää, arvioi ja soveltaa sitä.

Vuorovaikutus ja yhteistyö

Opiskelija toimii tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee itseään yksilöllisellä kommunikaatitavallaan. Hän toimii yhteistyökykyisesti erilaisten ihmisten kanssa ja työryhmän jäsenenä sekä kohtelee erilaisia ihmisiä tasavertaisesti. Hän noudattaa yleisesti hyväksytyjä käyttäytymissääntöjä ja toimintatapoja. Hän hyödyntää saamaansa palautetta toiminnassaan.

Ammattietiikka

Opiskelija toimii tehtävissään ammatin arvoperustan mukaisesti. Hän sitoutuu työhönsä ja toimii vastuullisesti noudattaen tehtyjä sopimuksia ja ammattiinsa kuuluvaa etiikkaa.

Terveys, turvallisuus ja toimintakyky

Opiskelija toimii turvallisesti ja vastuullisesti työ- ja vapaa-aikana sekä liikenteessä ja ylläpitää terveellisiä elintapoja sekä toiminta- ja työkykyään. Hän työskentelee ergonomisesti ja hyödyntää terveystoimintaa sekä ehkäisee työhön ja työympäristöön liittyviä vaaroja ja terveyshaittoja.

Aloitekyky ja yrittäjyys

Opiskelija edistää toiminnallaan tavoitteiden saavuttamista. Hän toimii aloitteellisesti ja asiakaslähtöisesti. Hän suunnittelee toimintaansa ja työskentelee tavoitteiden saavuttamiseksi. Hän toimii taloudellisesti ja tuloksellisesti ja johtaa itseään. Hän mitoittaa oman työnsä tavoitteiden mukaan.

Kestävä kehitys

Opiskelija toimii kestävän kehityksen ekologisten, taloudellisten, sosiaalisten sekä kulttuuristen periaatteiden mukaisesti. Hän noudattaa alan työtehtävissä keskeisiä kestävän kehityksen säädöksiä, määräyksiä ja sopimuksia.

Estetiikka

Opiskelija ottaa toiminnassaan huomioon esteettiset tekijät. Hän edistää tai ylläpitää työympäristönsä viihtyisyyttä ja muuta esteettisyyttä.

Viestintä ja mediaosaaminen

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja viestii monimuotoisesti ja vuorovaikutteisesti tilanteeseen sopivalla tavalla hyödyntäen kielitaitoaan. Opiskelija havainnoi, tulkitsee sekä arvioi kriittisesti erilaisia mediatuotteita. Hän käyttää mediaa ja viestintäteknologiaa sekä tuottaa media-aineistoja.

Matematiikka ja luonnontieteet

Opiskelija käyttää peruslaskutoimituksia tehtävissään vaadittavien ja arkipäivän laskutehtävien ratkaisemisessa. Hän käyttää esim. kaavoja, kuvaajia, kuvioita ja tilastoja ammattitehtävien ja -ongelmien ratkaisemisessa. Opiskelija soveltaa fysiikan ja kemian lainalaisuuksiin perustuvia menetelmiä ja toimintatapoja työssään.

Teknologia ja tietotekniikka

Opiskelija hyödyntää ammatissa käytettäviä teknologioita monipuolisesti. Hän ottaa työssään huomioon tekniikan hyödyt, rajoitukset ja riskit. Hän käyttää tietotekniikkaa monipuolisesti työtehtävissään ja kansalaisena.

Aktiivinen kansalaisuus ja eri kulttuurit

Opiskelija osallistuu rakentavalla tavalla yhteisön toimintaan ja päätöksentekoon. Hän toimii oikeuksiensa ja velvollisuuksiensa mukaisesti sekä tehtävissään että arkielämässä. Hän noudattaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslakeja. Hän toimii asiallisesti ja työelämän vaatimusten mukaisesti eri kulttuuritaustan omaavien ihmisten kanssa kotimaassa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

3 OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEIDEN TOIMEENPANO

3.1 Opetussuunnitelman laadinta ja sisältö

Lain 630/1998 14 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee hyväksyä koulutusta var-
ten opetussuunnitelma. Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen ope-
tussuunnitelman perustuu tässä asiakirjassa oleviin opetussuunnitelman perusteisiin.

Opetussuunnitelma on julkinen asiakirja. Opetussuunnitelma säätelee ja ohjaa koulutuksen järjestäjän toteuttamaa koulutusta ja opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Opiskelijan oikeusturvan takaamiseksi opetussuunnitelma antaa opiskelijalle riittävät tiedot koulutukseen sisältyvistä opinnoista ja opintojen suorittamiseen liittyvistä järjestelyistä. Opetussuunnitelma toimii myös sisäisen ja ulkoisen arvioinnin pohjana ja antaa mahdollisuuden arvioida koulutuksen järjestäjän toteuttaman koulutuksen vaikuttavuutta.

Koulutuskeskus Salpaus antaa koulutukseen tarvittavat voimavarat. Koulutuskeskus Salpaus huolehtii opetussuunnitelmassa siitä, että opiskelija voi saavuttaa koulutukselle asetetut tavoitteet, saa riittävästi opetusta ja tarvitsemaansa ohjausta koulutuksen järjestämistavasta riippumatta oppilaitoksen työpäivinä, myös työelämään valmentautumisen aikana.

3.1.1 Opetussuunnitelman yhteinen osa

Koulutuskeskus Salpauksessa laaditun pedagogisen strategian osissa 1 ja 2 määrittellään ammatilliselle peruskoulutukselle ja muille siihen kuuluville koulutuksille yhteiset periaatteet ja menettelytavat sekä koulutuksen järjestäjän keskeiset arvot. Valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta varten ei laadita erillistä yhteistä osaa, vaan pedagogisen strategian osien 1 ja 2 määräykset koskevat myös valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta.

Pedagogisen strategian osissa 1 ja 2 on huomioitu koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kestävästä kehitystä edistävät suunnitelmat toimenpiteineen. Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa koulutuksen järjestämisessä huomioon myös muiden säädösten koulutusta koskevat velvoitteet.

3.1.2 Valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta koskeva opetussuunnitelman osa

Koulutuskeskus Salpauksen hyväksymä opetussuunnitelma sisältää myös suunnitelman valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta varten. Opetussuunnitelman koulutuskohtaisessa osassa määrätään valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opintojen järjestäminen yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien (esim. perusopetus tai lukio), muiden viranomaistahojen ja työelämän kanssa. Lisäksi määrätään opetuksen ajoitus, oppimisympäristöt ja opetusmenetelmät, joiden avulla opiskelija voi saavuttaa koulutuksen vaatimukset ja tavoitteet.

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opetussuunnitelman toimeenpanossa on erityisesti otettava huomioon henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien mahdollistaminen, riittävien yhteisöllisten kokemusten takaaminen sekä kuntoutuksellisen näkökulman yhdistäminen opetukseen ja ohjaukseen.

Valmentavaa ja kuntouttavaa opetusta ja ohjausta koskevassa opetussuunnitelman osassa määrätään myös koulutuksen järjestäjän tarjoamat opinnot muista tutkinnoista ja koulutuksista, esimerkiksi ammatillisista perustutkinnoista.

Opetussuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat asiat:

- ♦ Koulutukseen kuuluvien opintojen muodostumisen
- ♦ Opintojen etenemisen, ajoituksen ja järjestämisen
- ♦ Koulutusala-kohtaisten ammatillisten opintojen tarjonnan
- ♦ Suunnitelman opiskelijan arvioinnista (sisältää oppimisen ja osaamisen arvioinnin) ja arviointimenetelmistä
- ♦ Opintojen tavoitteet ja arvioinnin kohteet siltä osin kuin niitä ei ole opetussuunnitelman perusteissa määritelty
- ♦ Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman ja henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnan, toteuttamisen ja seurannan
- ♦ Opiskelijahuollon palvelujen ja moniammatillisen yhteistyön toteuttamisen
- ♦ Kodin ja oppilaitoksen välisen yhteistyön toteuttamisen
- ♦ Kuntoutumisen tukemisen huomioon ottamisen koulutuksessa
- ♦ Yhteisöllisyyden huomioon ottamisen koulutuksessa.

3.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS ja henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, HOPS

HOJKS = Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

- opetussuunnitelman peruste
- erityiset opetus- ja opiskelijahuollon palvelut
- muut henkilökohtaiset palvelut ja -tukitoimet
- erityisopetuksen peruste

HOPS = Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

- opintojen tavoitteet
- opintojen laajuudet ja sisällöt
- opintojen toteutusmenetelmät sekä oppimisympäristöt
- oppimisen ja osaamisen arviointi
- yhteistyön suunnitelma
- jatkosuunnitelma

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on tarkoitettu erityisopetusta tarvitseville opiskelijoille, joille on laadittava aina kirjallinen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) (L 630/1998, 20 §). Suunnitelman tulee sisältää (A 811/1998, 8 § mukaan)

- ◆ suoritettava koulutus
- ◆ opetuksessa noudatettavat opetussuunnitelman perusteet
- ◆ koulutuksen laajuus
- ◆ opiskelijalle laadittu henkilökohtainen opetussuunnitelma
- ◆ opiskelijan saamat erityiset opetus- ja opiskelijahuollon palvelut
- ◆ muut henkilökohtaiset palvelu- ja tukitoimet sekä
- ◆ erityisopetuksen perustelut.

HOJKS tulee laatia opiskelijan, huoltajien, opetus- ja opiskelijahuollon henkilöstön sekä opiskelijan asioita hoitavien kotikunnan viranomaisten sekä kuntoutus- ja tukiverkoston kanssa yhteistyössä. Nivelvaiheesta riippuen verkostoon voi kuulua opiskelijan lähettävän tai vastaanottavan tahon toimijoita.

Henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan sisältyy henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, jossa on määritelty opintojen tavoitteet, sisällöt, toteutus ja laajuus.

Opiskelijan edistymistä tulee seurata koulutuksen aikana, ja henkilökohtaisia tavoitteita ja tukitoimia on muutettava tarpeen mukaan.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS)

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen lähtökohtana ovat opiskelijan tarpeet. Opintojen laajuus ja sisältö tulee suunnitella yksilöllisesti ja joustavasti. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, HOPS, on työväline yksilöllisen oppimispolun toteutuksessa ja seurannassa. Tavoitteena on, että ammatillinen peruskoulutus tai työhön sijoittuminen ovat tarkoituksenmukaisia.

Suunnittelussa otetaan huomioon opiskelijan nykytilanne, koulutustausta, koulutus- tarpeet ja kehittymismahdollisuudet sekä kuntoutumisen tarpeet. Näitä ovat mm. opiskelijan vahvuudet ja osaaminen, opiskelijan omat tavoitteet, oppimisvalmiudet ja oppimisvaikeudet, arkielämän hallintaan liittyvät tuen tarpeet sekä muut tuen tarpeet.

Samoin selvitetään opiskelijan aikaisempi osaaminen käyttämällä luotettavia arviointimenetelmiä.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa selvitetään erityisesti opiskelijan toimintakykyä sekä kykyä tai mahdollisuuksia selviytyä jokapäiväisen elämän haasteista. Näitä ovat itsestä huolehtiminen, työ, opiskelu, ihmissuhteet, vapaa-aika ja harrastukset. Toimintakyky koostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista edellytyksistä.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) tukee opiskelijan urasuunnittelua ja kehittää hänen valmiuksiaan itsearvioinnissa. Se perustuu opiskelijan oman opiskelun suunnitteluun, yksilöllisiin valintoihin, opinnoissa etenemiseen ja oppimisen arviointiin. Opiskelijaa ohjataan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Opiskelijaa ohjataan myös tekemään omaa oppimistaan koskevia päätöksiä. Opiskelija sitoutuu ja motivoituu henkilökohtainen opiskelusuunnitelman toteuttamiseen koulutuksen ajaksi.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laadintaan osallistuvat opettaja tai opettajat ja tarvittaessa opinto-ohjaaja sekä muut tahot opiskelijan kanssa yhdessä neuvotellen. Suunnitelmassa määritellään oppimisen tavoitteet, opintojen suorittaminen, suoritustavat, ajoitus sekä opintojen arviointi. Laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset oppimistyyliä. Mahdolliset oppimista vaikeuttavat tekijät tunnistetaan ja opiskelijan itseohjautuvuutta ja ammatillista kasvua ohjataan ja tuetaan.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma sisältää

- ◆ opiskelijan opintojen tavoitteet
- ◆ opintojen laajuudet ja sisällöt
- ◆ opintojen toteutusmenetelmät sekä oppimisympäristöt
- ◆ opintojen ajoituksen ja opinnoissa etenemisen
- ◆ oppimisen ja osaamisen arvioinnin
- ◆ opiskelijan osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen
- ◆ työhön ja/tai ammatilliseen koulutukseen valmentautumisen paikat ja ajat ja tarvittavat tukitoimet
- ◆ opintojen seurannan järjestäminen ja siitä vastaavat henkilöt
- ◆ yhteistyön suunnitelman
- ◆ jatkosuunnitelman.

Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista ja opintojen edistymistä seurataan sekä tarvittaessa tarkennetaan ja muutetaan suunnitelmaa opintojen edetessä.

Opiskelija ja opettajat arvioivat henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteuttamisen mahdolliset esteet.

Koulutuskeskus Salpauksessa tehdään jokaiselle valmentavan koulutuksen opiskelijalle henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Huoltajien kanssa suunnitelman toteutusta seurataan hojks palaverissa. Lisäksi opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa tarkennetaan jokaisen jakson päättyessä, kun suunnitellaan seuraavan jakson toteutusta. Jaksokohtainen henkilökohtainen suunnitelma tulee laatia ryhmän jaksokohtaisen lukujärjestyksen pohjalta niin, että se palvelee sekä ryhmän että yksittäisen opiskelijan oppimista.

4 VALMENTAVA I – AMMATILLISEEN PERUSKOULUTUKSEEN VALMENTAVAN JA KUNTOUTTAVAN OPETUKSEN JA OHJAUKSEN TAVOITTEET JA ARVIOINTI

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen lähtökohtana ovat opiskelijan tarpeet. Opintojen tavoitteet, sisältö ja laajuus valitaan ja suunnitellaan opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti ja opintojen arviointi toteutetaan suhteutettuna tavoitteisiin yksilöllisesti ja joustavasti.

Koulutuskeskus Salpauksessa toimii kuusi AVA koulutuksen ryhmää viidessä eri toimipisteessä. Koulutuksen toteutukseen vaikuttavat opiskelijan yksilöllisten tarpeiden lisäksi erilaiset oppimisympäristöt, koulutuksen toteutuksen mahdollisuudet ja paikalliset olosuhteet. Opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet toteutuvat kaikissa ryhmissä, mutta toteutuksessa voi olla paikkakuntakohtaisia painotuseroja mm. käytettävissä olevat tilat ja niiden saatavuus vaikuttavat toteutukseen. Opetussuunnitelmassa opintojen sisällöt ovat laajoja, jotta opiskelijoiden ja eri ryhmien tarpeet tulisivat huomioiduksi. Hojks ja hops laaditaan opiskelijan yksilölliset tarpeet huomioiden yhteistyössä huoltajien ja oppilaitoksen muun henkilöstön kanssa. Tavoitteena on hyödyntää erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia monipuolisesti.

4.1 Opiskeluvalmiudet

Oppimaan oppiminen, 3 ov

Tavoitteet

Opiskelija saavuttaa opiskelussaan, työssään ja arkielämässään tarvittavat valmiudet elinikäiseen oppimiseen. Opiskelija saavuttaa opiskelutaidot, jotka tukevat opintoja valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa ja joiden avulla hän voi jatkaa opintojaan ammatillisessa peruskoulutuksessa. Opiskelija sitoutuu opiskeluun ja löytää motivaation opiskeluunsa. Opiskelija oppii asettamaan omia tavoitteitaan ja työskentelemään tavoitteellisesti.

Opiskelija

- ◆ tunnistaa oman oppimisensa vahvuuksia sekä kehittämishaasteita
- ◆ löytää itselleen sopivia opiskelutekniikoita ja oppimistyytlejä
- ◆ tuntee erilaisia tapoja opiskella ja hankkia tietoa itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti
- ◆ osaa käyttää ammatillisissa peruskoulutuksessa tai työssä tarvittavia opiskelu- ja ongelmanratkaisutaitoja
- ◆ arvioi ja kehittää omia opiskelutaitojaan.

Sisältö

- ◆ aiemmin opitun tiedon aktivoiminen
- ◆ opiskeluympäristö ja sen mahdollisuudet, oppilaitoksen käytänteet ja säännöt, lukujärjestys
- ◆ oppimiset eri tavat
- ◆ opiskelutekniikat ja – tyyli
- ◆ tieto- ja viestintäteknikka oppimisen tukena
- ◆ kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin merkitys oppimiselle
- ◆ omien vahvuuksien ja kehittymistarpeiden tunnistaminen
- ◆ omien oppimistapojen tunnistaminen ja kehittäminen
- ◆ itsearviointitaidot ja niiden merkitys omalle opiskelulle ja kehittymiselle
- ◆ AVA koulutuksen opetussuunnitelma
- ◆ oman opintopolun suunnittelu, HOPSin laadinta ja sen päivittäminen
- ◆ omien opintojen etenemisen seuranta
- ◆ tiedonhaku
- ◆ äidinkielen perusosaamisen vahvistaminen

Opetusmenetelmät

- ◆ ryhmäopetus ja -ohjaus
- ◆ yksilöohjaus, HOJKS ja HOPS
- ◆ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ◆ verkkoavusteinen opetus
- ◆ kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät
- ◆ projektit
- ◆ tutustumiskäynnit ja asiantuntijaluennot
- ◆ voidaan toteuttaa työelämään valmentautumisen yhteydessä

Arviointi

- ◆ jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ◆ itsearviointi
- ◆ todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Viestintä ja vuorovaikutus, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija viestii ja toimii vuorovaikutustilanteissa itselle soveltuvimpia kommunikointikeinoja käyttäen arkielämän, ammatillisen peruskoulutuksen ja työelämän edellyttämällä tavalla.

Opiskelija

- ♦ osaa toimia vastavuoroisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- ♦ osaa ilmaista itseään suullisesti ja/tai kirjallisesti arkielämän ja ammatillisen peruskoulutuksen aloittamisen ja työelämän edellyttämällä tavalla
- ♦ löytää oman ilmaisunsa vahvuudet ja uskaltautuu kokeilemaan uusia ilmaisumuotoja
- ♦ ymmärtää suullista ja/tai kirjallista viestintää ammatillisten opintojen ja työelämän edellyttämällä tavalla
- ♦ osaa hyödyntää erilaisia viestintävälineitä ammatillisen peruskoulutuksen ja arkielämän edellyttämällä tavalla.

Sisältö

- ♦ ryhmätötaidot, erilaiset roolit ryhmässä, ryhmänjäsenen vastuu
- ♦ neuvottelutaidot
- ♦ viralliset asiakirjat
- ♦ erilaiset viestintävälineet ja niiden käyttö
- ♦ erilaisia viestintätapoja ja keinoja itseilmaisuun, uusien ilmaisumuotojen kokeileminen
- ♦ työelämän viestintää esim. asiakaspalvelu
- ♦ kirjallisiin ja suullisiin esityksiin valmentautuminen
- ♦ medialukutaito
- ♦ sanaton viestintä
- ♦ esiintymisen harjoittelu
- ♦ pääsykokeisiin ja valintahaastatteluihin valmentautuminen
- ♦ sosiaalisten taitojen merkitys ja niiden harjoittelu
- ♦ tunneälyn merkitys ja sen harjaannuttaminen
- ♦ luovien ratkaisujen etsiminen ristiriitatilanteissa
- ♦ toisten huomioon ottaminen ja empatia, erilaisuuden kunnioittaminen

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmäopetus ja -ohjaus
- ♦ yksilöohjaus, HOJKS ja HOPS
- ♦ esiintymisharjoitukset

- ◆ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ◆ draaman käyttö eli draama pedagogiikka
- ◆ verkkoavusteinen opetus
- ◆ kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät
- ◆ projektit
- ◆ tutustumiskäynnit ja asiantuntijaluennot
- ◆ elokuvat, teatteri, taidenäyttelyt, teemapäivät

Arviointi

- ◆ jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ◆ itsearviointi
- ◆ todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Toinen kotimainen kieli ja/tai vieraat kielet

Ruotsi, 1 ov

Englanti 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija kehittää kielitaitoaan siten, että hän voi hyödyntää sitä arkielämässä, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja työelämässä.

Opiskelija

- ◆ tuottaa ja vastaanottaa viestejä ymmärrettävästi toisella kotimaisella kielellä ja/tai vieraalla kielellä
- ◆ osaa käyttää kielitaitoaan siten, että voi aloittaa ammatillisen peruskoulutuksen
- ◆ ymmärtää kielitaidon ja kansainvälistymisen merkityksen muuttuvassa maailmassa
- ◆ hyödyntää kielitaitoaan arkielämän toiminnoissa.

Sisältö

- ◆ alkukartoitus
- ◆ aiemmin opitun aktivoiminen ja vahvistaminen
- ◆ kielitaito osana kansainvälistymistä
- ◆ sanavaraston kartuttaminen
- ◆ käytännön arki- ja työelämän viestintätilanteissa toimiminen esim. asiakaspalvelu
- ◆ suullisen ja kirjallisen ilmaisun harjoittelu

Opetusmenetelmät

- ◆ ryhmäopetus
- ◆ keskustelut
- ◆ verkkoavusteinen opetus

- ♦ kirjoittaminen
- ♦ elokuvat, musiikki
- ♦ projektit

Arviointi

- ♦ jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ itsearviointi
- ♦ todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Matematiikka, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija kehittää matemaattisia taitojaan siten, että hän voi hyödyntää niitä arkielämässä, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja työelämässä.

Opiskelija

- ♦ osaa käyttää matematiikan perustaitoja siten, että voi aloittaa ammatillisen peruskoulutuksen
- ♦ osaa työelämässä tarvittavia matematiikan käytännön taitoja
- ♦ osaa hyödyntää matematiikan taitojaan arkielämän toiminnoissa.

Sisältö

- ♦ alkukartoitus
- ♦ aiemmin opitun aktivoiminen ja vahvistaminen
- ♦ ammatillisissa opinnoissa tarvittavat peruslaskutaidot
- ♦ mittauksen perusteet
- ♦ ongelmanratkaisutaitojen harjoittaminen
- ♦ laskemisen apuvälineiden käyttö

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmäopetus
- ♦ käytännön sovellukset ja harjoitukset
- ♦ mittausharjoitukset
- ♦ verkkoavusteinen opetus, pelit ja testit
- ♦ yksilöllinen työskentely
- ♦ projektit

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Tietotekniikka, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija kehittää tietoteknisiä taitojaan siten, että hän voi hyödyntää niitä arkielämässä, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja työelämässä.

Opiskelija

- ♦ osaa käyttää tietokoneen perustoimintoja
- ♦ ymmärtää tietotekniikan merkityksen arkielämässä ja yksilöllisenä apuvälineenä
- ♦ osaa ammatillisen peruskoulutuksen aloittamisessa tarvittavien ja työelämässä yleisesti käytössä olevien ohjelmien perusteet
- ♦ osaa käyttää turvallisesti tietoverkkoa ja hyödyntää sitä opiskelussa ja arkielämässä.

Sisältö

- ♦ laitteen käyttö ja hallinta
- ♦ tietoturva
- ♦ Wordin, Excelin ja Power Pointin peruskäyttöön tutustuminen
- ♦ digitaaliseen kuvankäsittelyyn tutustuminen

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmä- ja yksilöopetus ja ohjaus
- ♦ verkkoavusteinen opetus
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ yksilötehtävät

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

4.2 Toimintakyvyn edistyminen

Yhteiskunnassa toimiminen, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija tuntee oman elämäntilanteensa kannalta keskeiset yhteiskunnan palvelut ja osaa hyödyntää niitä. Opiskelija tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa ja osaa toimia vastuullisen yhteiskunnan jäsenenä. Opiskelija osallistuu ja vaikuttaa oman lä-

hiyhteisönsä päätöksentekoon sekä perehtyy kuluttajan oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Opiskelijan tiedot omasta ja muista kulttuureista lisääntyvät ja hän oppii ymmärtämään kulttuurien monimuotoisuutta.

Opiskelija

- ♦ tuntee yhteiskunnan toimintoja ja palvelujärjestelmää sekä hyödyntää palveluja omassa elämässään
- ♦ toimii omien oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti
- ♦ osallistuu oman lähiyhteisönsä toimintaan ja päätöksentekoon
- ♦ toimii kuluttajan oikeuksien ja velvollisuuksien edellyttämällä tavalla
- ♦ arvostaa omaa ja muiden kulttuuria ja ymmärtää kansainvälisyyden merkityksen
- ♦ hankkii ja hyödyntää tietoja omasta tai itselleen vieraista kulttuureista.

Sisältö

- ♦ kansalaisen keskeiset demokraattiset vaikuttamismahdollisuudet, oikeudet edut ja velvollisuudet
- ♦ yhteiskunnallinen päätöksenteko
- ♦ mitä tarkoittaa aktiivinen kansalaisuus
- ♦ yhteiskunnan keskeiset palvelut
- ♦ kuluttajan keskeiset oikeudet ja velvollisuudet
- ♦ jokamiehen oikeudet
- ♦ oman ja muiden kulttuurien tuntemisen merkitys
- ♦ kansainvälisyys arjessa

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmä- ja yksilöopetus ja -ohjaus
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ verkkoavusteinen opetus
- ♦ kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät
- ♦ projektit
- ♦ tutustumiskäynnit ja asiantuntijaluennot

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija ottaa vastuuta omaa elämäänsä koskevista ratkaisuksista. Opiskelija vaikuttaa omaan elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa positiivisella tavalla. Opiskelija arvioi oman ikävaiheensa mukaisesti toimintakykyään ja elämäntilannettaan. Opiskelija rakentaa realistista ja myönteistä minäkuvaa sekä vahvistaa itsetuntoaan. Opiskelija osaa toimia erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Opiskelija

- ♦ kartoittaa ja tunnistaa elämäntilannettaan, toimintakykyään ja sosiaalista toimintaympäristöään
- ♦ tunnistaa omia vahvuuksiaan, voimavarojaan ja kehittämistarpeitaan
- ♦ hahmottaa omaa erityisen tuen tarvettaan ja osaa tarvittaessa pyytää apua
- ♦ vahvistaa omaa itsetuntoaan
- ♦ toimii vuorovaikutteisesti ja rakentavasti erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa
- ♦ käyttäytyy suvaitsevasti ja ymmärtävästi muita kohtaan
- ♦ arvostaa itseään sekä muita henkilöitä tasavertaisina yhteiskunnan jäseninä.

Sisältö

- ♦ sosiaaliset taidot, yhteistyötaidot, kuuntelemisen taito, empatia
- ♦ ihmissuhteiden merkitys
- ♦ oman elämäntilanteen, toimintakyvyn ja sosiaalisen toimintaympäristön kartoittaminen
- ♦ erilaisuuden hyväksyminen ja kunnioittaminen
- ♦ minäkuvan, itsetunnon ja itsearvostuksen rakentuminen
- ♦ persoonallisuuden ja temperamentin merkitys
- ♦ omien vahvuuksien ja voimavarojen tunnistaminen, kehittämistarpeiden löytäminen

Opetusmenetelmät

- ♦ yksilö- ja ryhmäopetus ja -ohjaus, HOJKS ja HOPS
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ vuorovaikutus ja empatiaharjoitukset
- ♦ verkkoavusteinen opetus, testit ja pelit
- ♦ kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, projektit
- ♦ asiantuntijaluennot

Arviointi

- ◆ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ◆ Itsearviointi
- ◆ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Arkielämäntaidot, 5 ov

Tavoitteet

Opiskelija selviytyy arkielämään ja asumiseen liittyvistä jokapäiväisistä toimistaan mahdollisimman itsenäisesti.

Opiskelija

- ◆ suunnittelee ja valmistaa kykyjensä mukaisesti terveellistä sekä taloudellista kotiruokaa sekä edistää omaa hyvinvointiaan oikeiden ruokailutottumusten avulla
- ◆ huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan, pukeutumisestaan ja muusta ulkoisesta olemuksestaan
- ◆ pitää yllä vuorokausirytmää, seuraa ajankäyttöään ja noudattaa aikatauluja
- ◆ luo itselleen viihtyisän ja turvallisen asuinympäristön ja pitää siitä huolta
- ◆ käyttää rahaa mahdollisimman itsenäisesti sekä tekee arkielämään ja itsenäiseen asumiseen liittyviä ostoksia
- ◆ käyttää tarvittaessa apuvälineitä jokapäiväisissä toimissa
- ◆ liikkuu itsenäisesti ja käyttää liikennevälineitä.

Arkielämäntaidot, 3 ov

Ruoanvalmistus ja puhtaanapito, 1 ov

Elintarvikehygieniä, 1 ov

Opinnot voidaan toteuttaa jakamalla viisi opintoviikkoa laajuudeltaan pienempiin osiin, jolloin opintojen käytännön suunnittelussa voidaan huomioida paikalliset olosuhteet. Pienemmissä osissa opinnot jäsentyvät opiskelijalle helpommin, myös toteutusten arviointi yksinkertaistuu, mikäli opintoja toteuttaa useampi opettaja.

Sisältö

- ◆ terveellisen ja taloudellisen kotiruuan valmistus, leipominen
- ◆ juhlat ja vuodenaikateemat, juhlien suunnittelu
- ◆ hyvät tavat, etiketin merkitys
- ◆ kaupassa asiointi
- ◆ elintarvikehygieniä
- ◆ hyvät käytöstavat, pöytätavat ja toisten huomioiminen ruokailutilanteissa

- ♦ terveellisen ravinnon ja ruokailutottumusten merkitys omalle hyvinvoinnille
- ♦ henkilökohtainen hygienia
- ♦ ajankäytön suunnittelu
- ♦ raha-asioiden hoitaminen, oma rahankäyttösuunnitelma
- ♦ kestävä kehitys
- ♦ ergonomian huomioiminen
- ♦ vaatehuolto
- ♦ puhtaanapito
- ♦ itsenäinen asuminen valmiudet, erilaisen asumismuodot
- ♦ kodin remonttityöt ja huollot
- ♦ rahankäyttö, erilaiset maksuvälineet ja –tavat, valuuttamuunnokset, ajanhallinta, aikataulujen lukeminen, hintojen laatu- ja kustannusvertailut

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmä- ja yksilö opetus ja –ohjaus
- ♦ yksilö ja ryhmätyötehtävät ja harjoitukset
- ♦ kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ projektit ja portfolio
- ♦ tutustumiskäynnit ja asiantuntijaluennot
- ♦ työskentely opetuskeittiössä
- ♦ verkkoavusteinen oppiminen, testit ja pelit
- ♦ työpajatyöskentely
- ♦ voidaan toteuttaa kokonaan tai osittain osana työelämään valmentautumista

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Vapaa-aika, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija tuntee erilaisia vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ja osaa viettää vapaa-aikaansa omaa hyvinvointiaan edistävällä tavalla.

Opiskelija

- ♦ hyödyntää harrastuksia ja vapaa-aikaansa oman hyvinvointinsa edistämiseksi ja sosiaalisten suhteiden luomiseksi
- ♦ tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin
- ♦ osaa valita itselleen sopivan harrastuksen
- ♦ ymmärtää vapaa-ajan merkityksen työn ja opiskelun vastapainona.

Sisältö

- ♦ vapaa-ajan merkitys kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta
- ♦ oman paikkakunnan harrastusmahdollisuuksiin tutustuminen
- ♦ omien kiinnostusten kohteiden tunnistaminen ja lisätiedon hankkiminen erilaisista harrastusmahdollisuuksista
- ♦ vapaaehtoistyöhön ja kolmannen sektorin toimijoihin tutustuminen

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmä- ja yksilöopetus ja -ohjaus
- ♦ yksilötehtävät
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ verkkoavusteinen opetus
- ♦ tutustumiskäynnit ja asiantuntijaluennot

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Liikunta ja motoriset taidot, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija edistää liikunnan avulla terveellistä ja aktiivista elämäntapaa ymmärtäen liikunnan merkityksen toiminta- ja työkyvylle. Opiskelija selviytyy jokapäiväisistä karka- ja hienomotorista toiminnoista itselle soveltuvalla tavalla.

Opiskelija

- ♦ tutustuu monipuolisesti terveyttä, psyykkistä vireystilaa ja hyvinvointia edistävään liikuntaan
- ♦ ylläpitää ja kohottaa fyysistä toimintakykyään liikunnan avulla
- ♦ ymmärtää ergonomian merkityksen omalle terveydelleen

- ♦ valitsee itselleen sopivia liikuntalajeja, joiden kautta hän saa elämyksiä ja myönteisiä onnistumisen kokemuksia
- ♦ omaksuu liikunnan osaksi elämäntapaansa
- ♦ hahmottaa ja hallitsee kehonsa eri osat ja niiden toiminnan
- ♦ osaa tarvittaessa hyödyntää apuvälineitä motorisissa taidoissa ja liikkumisessa.

Sisältö

- ♦ erilaiset liikuntamuodot
- ♦ liikunnan ja terveyden väliset yhteydet
- ♦ harrastustoiminta
- ♦ ergonomian merkitys
- ♦ rentoutus
- ♦ erilaisiin liikuntamuotoihin tutustuminen
- ♦ luonto- ja elämysretket

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmäohjaus ja –opetus
- ♦ itsenäinen harjoittelu yhteisesti laaditun suunnitelman mukaisesti vahvistaen liikunnan harrastamiseen tarvittavia perustaitoja omien lähtökohtiensa mukaisesti
- ♦ aktiivinen osallistuminen liikuntatilanteisiin yhteisesti sovittujen pelisääntöjen mukaisesti
- ♦ osallistuu aktiivisesti liikuntatilanteisiin annettuja ohjeita sekä reilun pelin periaatteita noudattaen, käyttäen omia taitojaan myös koko ryhmän taitojen kehittämiseen

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Terveystieto, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija omaksuu terveyttä, psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia ja kuntoutumista tukevan elämäntavan.

Opiskelija

- ♦ edistää ravinnon, liikunnan, unen ja terveellisten elämäntapojen avulla omaa hyvinvointiaan
- ♦ huolehtii omasta terveydestään ja psyykkisestä sekä fyysisestä hyvinvoinnistaan

- ♦ osaa toimia psyykkistä hyvinvointiaan edistävällä tavalla
- ♦ käyttää omaa terveyttään ja kuntoutumistaan tukevia terveydenhuollon palveluita
- ♦ osaa toimia vastuullisesti ihmissuhteissaan.

Sisältö

- ♦ terveellinen ravinto ja erityisruokavaliot
- ♦ levon ja unen tasapaino
- ♦ hyötyliikunta
- ♦ mielenterveys ja oma jaksaminen
- ♦ seksuaaliterveys ja seurustelu
- ♦ tupakointi ja päihteet
- ♦ tavallisimmat ensiaputilanteet
- ♦ kansantaudit

Opetusmenetelmät

- ♦ ryhmä- ja yksilöopetus ja -ohjaus
- ♦ yksilö- ja paritehtävät
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ verkkoavusteinen opetus, pelit ja testit
- ♦ tutustumiskäynnit ja asiantuntijaluennot

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Taide ja kulttuuri, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija saa monipuolisia taidekokemuksia ja tutustuu itselle sopivin menetelmin taiteen erilaisiin ilmenemismuotoihin. Opiskelija hyödyntää omassa elämässään taidetta ja oppii käyttämään kulttuuripalveluja.

Opiskelija

- ♦ osallistuu omista lähtökohdistaan oman koti- tai oppilaitosyhteisönsä ympäristön kehittämiseen tai uudistamiseen
- ♦ löytää uusia tapoja ilmaista itseään, ajatuksiaan ja tunteitaan esim. musiikin, liikkeen ja tanssin, draaman, sanataiteen tai kuvataiteen keinoin
- ♦ hyödyntää taidetta ja kulttuuripalveluja omassa elämässään.

Sisältö

Opiskelija tutustuu eri taide- ja kulttuurin muotoihin yksilöllisen kiinnostuksen mukaisesti. Sisällön osa-alueet ovat vaihtoehtoisia.

- ◆ kulttuurin ja taiteen tuottaminen
- ◆ taidenäyttelyn rakentaminen
- ◆ museo- ja näyttelyvierailut
- ◆ kuvataide ja kuvanveisto
- ◆ video- ja äänitaide
- ◆ musiikki.
- ◆ performanssi- ja näyttämötaide
- ◆ valokuvaus
- ◆ ympäristö- ja rakennettu taide
- ◆ arkkitehtuuri
- ◆ muotoilu ja plastinen sommittelu
- ◆ sisustus ja tekstiilitaide
- ◆ elokuvataide
- ◆ digitaalinen ja verkkotaide
- ◆ graafinen taide
- ◆ sana- ja kirjallinen taide
- ◆ taidekäsityö.
- ◆ tilataide
- ◆ eri kulttuurien taide.
- ◆ taide- ja kulttuurihistoria.

Opetusmenetelmät

- ◆ Ryhmä ja yksilöopetus ja – ohjaus
- ◆ Näyttely- ja museovierailut
- ◆ Asiantuntijavierailut
- ◆ Materiaalikokeilut
- ◆ Nykyaiteen keinot
- ◆ Opiskelijan oma luova työskentely
- ◆ Taiteen tekemisen perustekniikat

Arviointi

- ◆ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ◆ Itsearviointi
- ◆ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

4.3 Ammatinvalinta ja työelämävalmiudet

Ammatillisen koulutuksen tuntemus, 2 ov

Tavoitteet

Opiskelija hankkii monipuolisen kuvan ammatillisen koulutuksen eri vaihtoehdoista ja pystyy niiden pohjalta laatimaan omia jatkosuunnitelmiaan.

Opiskelija

- ◆ tuntee erilaisten ammattialojen koulutusta ja pystyy selkiyttämään omia tavoitteitaan suhteessa niiden vaatimuksiin
- ◆ on perehtynyt käytännössä yhden tai useamman ammatillisen koulutusalan ammattitaitovaatimuksiin ja opintojen sisältöihin
- ◆ tunnistaa omia ammatillisia vahvuuksiaan ja edellytyksiään sekä arvioi soveltuvuuttaan ammatillisiin opintoihin
- ◆ laatii itselleen jatkosuunnitelman ja hakeutuu omien tavoitteittensa ja edellytystensä mukaiseen ammatilliseen peruskoulutukseen yhteistyössä tukiverkostonsa kanssa.

Sisältö

- ◆ ammatillisen koulutuksen eri vaihtoehtoihin tutustuminen
- ◆ omien tavoitteiden hahmottaminen ja jatkosuunnitelman laatiminen yhteistyössä tukiverkoston kanssa
- ◆ eri alojen ammattitaitovaatimuksiin tutustuminen
- ◆ omien vahvuuksien ja edellytysten tunnistaminen
- ◆ ammatillisten opintojen rakenne, sisältö ja eteneminen
- ◆ ammatinvalinnan ohjaus
- ◆ yhteishaun käytännöt, soveltuvuus- ja pääsykokeet

Opetusmenetelmät

- ◆ ryhmä- ja yksilöopetus ja -ohjaus
- ◆ eri koulutusaloihin ja -muotoihin tutustuminen
- ◆ asiantuntija- ja opiskelijavierailut
- ◆ tutustumiskäynnit koulutusaloille ja työpaikoille
- ◆ ammatinvalinnan ohjauspalvelut, ammatinvalintatestit ja pelit
- ◆ yksilö- ja ryhmätyötehtävät, projektit
- ◆ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ◆ verkkoavusteinen opetus
- ◆ opintoretket, koulutusmessut ja avoimien ovien päivät
- ◆ HOPS ja HOJKS keskustelut
- ◆ voidaan toteuttaa osin tai kokonaan työelämään valmentautumisen yhteydessä

Arviointi

- ◆ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ◆ Itsearviointi
- ◆ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Työelämävalmiudet ja työelämään valmentautuminen, 6 ov

Koulutuskeskus Salpauksen AVA koulutuksessa työelämävalmiuksien ja työelämään valmentautuminen muodostaa keskeisen osan opintoja. Toteutusta suunniteltaessa ja hopsia laadittaessa lähdetään opiskelijan yksilöllisistä tarpeista ja valmiuksista. Työelämään tutustumispaikka valitaan yksilöllisesti, myös tuetut esim.erilaiset työpajavaihtoehdot voivat olla tarkoituksenmukaisia opiskelijan lähtötilanne huomioon ottaen. Työelämävalmiuksien vahvistamisen lisäksi saadaan tietoa opiskelijan kokonaisvalmiuksista ja valmiuksista selviytyä tutkintoon johtavista ammatillisista opinnoista, työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä sekä valmiuksista työllistyä. Jakson aikana on mahdollista kohdistaa opettajan ja koulukäyntiavustajan tukea ja ohjausta yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden mukaisesti.

Tavoitteet

Opiskelija perehtyy mahdollisimman käytännönläheisesti työelämään. Opiskelija työskentelee aidoissa työympäristöissä ja kehittää valmiuksia työssäoppimiseen ja kerää kokemuksia jatkosuunnitelmiansa laatimisen tueksi. Opiskelija kehittää sisäisen yrittäjyyden valmiuksiaan käytännön toiminnassa. Opiskelija tuntee työyhteisössä tarvittavat perussäännöt.

Opiskelija

- ◆ toimii työelämän keskeisiä sääntöjä noudattaen
- ◆ saa käsityksen itsestään työntekijänä
- ◆ tutustuu työelämän eri ammatteihin ja niiden vaatimukseen
- ◆ hankkii käytännön työkokemuksia työpaikalla
- ◆ osaa hakea työtä
- ◆ vahvistaa sisäiseen yrittäjyyteen liittyviä ominaisuuksiaan työelämässä
- ◆ valmentautuu työssäoppimiseen
- ◆ tuntee työtehtäviensä työturvallisuuteen liittyvät ohjeet ja osaa noudattaa niitä
- ◆ tuntee työelämän keskeisiä sääntöjä, kuten työnantajien ja työntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet
- ◆ toimii työyhteisön jäsenenä.

Työelämävalmiudet ja työelämään valmentautuminen toteutetaan niin, että työelämä-tieto muodostaa yhden opintoviikon laajuisen kokonaisuuden ja toteutetaan pääsään-töisesti lähiopetuksena oppilaitoksessa ennen työelämään valmentautumisjaksoja.

Työelämä-tieto, 1 ov

Työelämään valmentautuminen, 5 ov

Sisältö

- ♦ työelämän perussäännöt, työlainsäädännön perusteet
- ♦ työsuojelu ja työturvallisuus
- ♦ työntekijän oikeudet, velvollisuudet ja vastuut
- ♦ työelämässä tarvittavat yhteistyötaidot esim. asiakaspalvelussa
- ♦ tutustuminen työelämän eri ammatteihin ja niiden vaatimuksiin käytännön työ-elämään valmentautumisen jaksoilla. Opiskelija hankkii itsenäisesti tai opettajan avustamana itselleen työelämään valmentautumispaikan häntä kiinnostavalta alalta. Voidaan tarvittaessa toteuttaa myös yksilö- tai ryhmäohjauksena oppilai-toksessa
- ♦ työnhaun harjoittelu, työnhakuvalmiuksien vahvistaminen
- ♦ oman työn suunnittelu ja johtaminen, omien ammatillisten tavoitteiden selkiinnyt-täminen
- ♦ työelämään valmentautumisen kansio, sopimukset, työajat, vakuutukset, laki nuo-rille sopivista töistä, työelämään valmentautumisen arviointikäytännöt
- ♦ minä työntekijänä, oma rooli työyhteisön jäsenenä

Opetusmenetelmät

- ♦ yksilö- ja ryhmäohjaus
- ♦ yksilö- ja ryhmätyötehtävät, esim. oppimispäiväkirja, projektit tai portfolio
- ♦ työpaikkakäynnit
- ♦ työelämään valmentautumisen jaksot työpaikoilla tai työpajoissa
- ♦ verkkoavusteinen opetus
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen, vertaistuki, kokemusten purku ryhmässä
- ♦ projektit
- ♦ HOPS ja HOJKS keskustelut

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

4.4 Koulutusalaakohtaiset valmentavat opinnot

4.4.1 Koulutusalaakohtaiset ammatillisiin opintoihin valmentavat opinnot, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija hankkii mahdollisimman todenmukaisen kuvan itseään kiinnostavasta ammatillisesta koulutusalaasta. Hän tutustuu monipuolisesti koulutusalaan tai ammatilliseen perustutkintoon ja saa valmiuksia alan opintoihin. Opiskelija tutustuu koulutuslalle sijoittuvien opetussuunnitelmien ammattitaitovaatimuksiin ja ammatteihin. Opiskelija voi suorittaa osia tai osien osia ammatillisista perustutkinnoista tai muita alan opintoihin johdattavia opintoja. Opintojen avulla opiskelija voi arvioida opintojen soveltuvuutta itselleen sekä parantaa mahdollisuuksiaan menestyä ammatillisissa opinnoissa.

Opiskelija

- ◆ tuntee koulutusalan opintojen sisältöjä ja alalle tyypillisiä opiskelu- ja arviointimenetelmiä
- ◆ tuntee koulutusalan työtehtäviä ja ammatillisia vaatimuksia
- ◆ suorittaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti yhden koulutusalan ammatillisia tutkinnon osia tai opintoja ja työtehtäviä opintojen tavoitteiden edellyttämällä tavalla
- ◆ tunnistaa omia ammatillisia vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan
- ◆ arvioi omaa soveltuvuuttaan koulutusalan opintoihin ja parantaa mahdollisuuksiinsa menestyä ammatillisessa peruskoulutuksessa
- ◆ valmentautuu työssäoppimiseen
- ◆ hakeutuu omien edellytystensä mukaiseen ammatilliseen peruskoulutukseen yhteistyössä tukiverkostonsa kanssa.

Sisältö

- ◆ perehtyminen 2 – 3 koulutusalaan perusteellisemmin, opintojen sisällöt, tutkintorakenne ja arviointikäytännöt
- ◆ tutustuminen alan työtehtäviin ja ammatillisiin vaatimuksiin
- ◆ harjaantuminen omien ammatillisten vahvuuksien ja kehittämistarpeiden tunnistamisessa, oman soveltuvuuden arviointia
- ◆ työssäoppiminen ja näytöt
- ◆ yhteishakuun osallistuminen

Opetusmenetelmät

- ◆ koulutuksiin tutustumisjaksot koulutusaloilla
- ◆ ryhmä- ja yksilöopetus ja -ohjaus

- ♦ yksilö- ja ryhmätyötehtävät, projektit, portfolio
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ verkkoavusteinen opetus
- ♦ HOPS ja HOJKS keskustelut
- ♦ voidaan toteuttaa osin tai kokonaan työelämään valmentautumisen yhteydessä

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Jos opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden mukaisesti on tarkoituksenmukaista suorittaa koulutusalan ammatillisia tutkinnon osia tai opintoja ja niiden suorittaminen on käytännössä mahdollista toteuttaa, arvioidaan suoritukset ammatillisen perustutkinnon arviointikäytännön mukaisesti. Suoritetut perustutkinnon osat voidaan myöhemmin tunnistaa ja tunnustaa ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa.

4.4.2 Koulutusalaakohtaiset työelämään valmentavat opinnot, 3 ov

Tavoitteet

Opiskelija hankkii mahdollisimman todenmukaisen kuvan työelämästä ja jonkin koulutusalan työtehtävistä. Opiskelija perehtyy yksittäisen alan työtehtäviin ja käytännön työskentelyn avulla tietyn ammattialan työtehtäviin ja työmenetelmiin. Opiskelija noudattaa työelämän pelisääntöjä sekä toimii turvallisesti työsuojeluohjeita noudattaen työpaikalla. Työelämään valmentautuminen tapahtuu mahdollisimman aidoissa työelämän ympäristöissä. Opiskelija arvioi ammatillisia tavoitteitaan sekä työllistymistään alan työtehtäviin. Opiskelija työllistyy alan työtehtäviin.

Opiskelija

- ♦ työskentelee tietyn koulutusalan käytännön tehtävissä aidossa työympäristössä
- ♦ noudattaa työelämän pelisääntöjä
- ♦ tunnistaa omia ammatillisia vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan
- ♦ toimii työyhteisön jäsenenä
- ♦ tuntee työturvallisuuteen liittyvät ohjeet ja noudattaa niitä
- ♦ tuntee työhön liittyvät keskeiset kuormitus- ja rasitustekijät
- ♦ tuntee ja hyödyntää omaan työllistymiseensä liittyviä tukitoimia
- ♦ hankkii omien edellytystensä mukaisen työpaikan yhteistyössä tukiverkostonsa kanssa ja työllistyy opintojen jälkeen.

Sisältö

- ♦ työelämään valmentautumisjakso opiskelijan lähtökohdat huomioiden alalla, joka opiskelijan jatko-opintojen ja/tai työllistymisen kannalta on tarkoituksenmukainen
- ♦ tietyn alan työtehtävät, työmenetelmät ja käytännöt
- ♦ yleisiä työelämävalmiuksia vahvistava työelämään valmentautumispaikka
- ♦ omien vahvuuksien ja valmiuksien arviointi
- ♦ aiemmin opitun soveltaminen mahdollisimman aidoissa työelämän ympäristöissä (= suoraan tuolta tavoitteista, tässä vähän vaikeasti sanottu..)

Opetusmenetelmät

- ♦ koulutusalaakohtainen työelämään valmentautumisen jakso työpaikalla tai työpaikassa
- ♦ yksilöohjaus ja työvalmennus
- ♦ yksilötehtävät, esim. oppimispäiväkirja, projektit tai portfolio
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen, vertaistuki, kokemusten purku ryhmässä
- ♦ HOPS ja HOJKS keskustelut

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

4.5 Valinnaiset opinnot, 3 ov

Opiskelijan tulee sisällyttää koulutukseensa valinnaisia opintoja, joiden tavoitteet ja arviointi tulee myös sisällyttää opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Valinnaiset opinnot voivat olla opiskelijan kiinnostuksen ja tarpeiden mukaan ammatillisia opintoja tai lukio-opintoja. Opinnot voivat sisältää myös muita opintoja, työelämään valmentautumista tai harrastuksia, jotka tukevat koulutuksen tavoitteita ja opiskelijan jatkosuunnitelmia. Valinnaiset opinnot tukevat opiskelijan ammatillista kasvua, hyvinvointia ja kuntoutumista

AVA koulutuksessa on mahdollista myös opiskelijan yksilöllisistä tarpeiden ja toiveiden mukaisesti suorittaa ammattitaitoa täydentäviä tutkinnon valinnaisia osia, jotka on hyväksytty Salpauksen johtokunnassa 13.10.2009. Myös erilaisia korttikoulutuksia (hygieniapassi, tilityökortti, työturvallisuuskortti, ensiapukortti) voidaan sisällyttää opiskelijan valinnaisiin opintoihin.

Projektityö, 1 – 2 ov**Projektityö 1, 1 ov****Projektityö 2, 1 ov****Tavoitteet**

Opiskelija oppii toteuttamaan pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen projektin, yksin tai yhteistyössä. Opiskelija oppii arvioimaan projektin tavoitteiden saavuttamista. Hän dokumentoi projektin etenemisen ja lopputuloksen. Hän osaa itse arvioida onnistumistaan.

Opiskelija

- ♦ Suunnittelee projektin
- ♦ Osaa ajoittaa projektin oikein
- ♦ Ymmärtää pitkäjänteisyyden merkityksen
- ♦ Dokumentoi projektin etenemisen ja lopputuloksen
- ♦ Arvioi itse omaa onnistumistaan

Sisältö

- ♦ Projektin toteutus, dokumentointi ja arviointi tehdään yksin tai yhteistyössä. Opiskelija valitsee projektin aiheen ja toteuttamistavan yhdessä opettajan kanssa. Työ voi olla esim. huonekalujen kunnostamista, valokuvausta, videoiden tai musiikkitalenteiden tekemistä, ompelutöitä tai kuvallisen ilmaisun tuotoksia.

Opetusmenetelmät

- ♦ Jatkuva vuorovaikutus opiskelijan, opettajan ja muiden yhteistyötahojen kanssa
- ♦ Toiminnallisuus
- ♦ Tiedon keruu vaiheittain ja dokumentointi

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi

Retkeily ja liikunta, 1 ov**Tavoitteet**

Opiskelija

- ♦ tuntee omaa kestävyyskuntoaan parantavat arkiliikuntamuodot
- ♦ osaa ohjattuna suunnitella ja toteuttaa retken / leirin

- ♦ kokeilee yhtä liikuntamuotoa
- ♦ laatii ja toteuttaa henkilökohtaisen liikuntaohjelman ja arvoi sen vaikutuksia terveyteensä ja hyvinvointiinsa

Sisältö

- ♦ yhdessä tekeminen ja sosiaalisten taitojen lisääminen
- ♦ oman retken suunnittelu ja toteutus: kohde, vuodenaika, aikataulu, osallistujat, osallistujien valmiudet, budjetti, kartat, varusteet, varautuminen muutoksiin
- ♦ jokamiehenoikeudet
- ♦ kestävä kehitys ja luonnonsuojelu
- ♦ liikuntapiirakka: liikuntaleikit, pyöräily, pallopelit, aerobic, koti- ja pihatyöt, kävely, arkiliikunta

Opetusmenetelmät

- ♦ yksilö- ja ryhmäopetus ja –ohjaus
- ♦ yhteistoiminnallinen oppiminen
- ♦ tutustumisretket ja käytännön harjoitukset
- ♦ verkkoavusteinen opetus
- ♦ kirjalliset ja suulliset oppimistehtävät, projektit

Arviointi

- ♦ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ♦ Itsearviointi
- ♦ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

Näyteportfolio, 1 ov

Tavoitteet

Opiskelija

- ♦ näkee itsensä aktiivisena, itsenäisenä ja itseohjautuvana toimijana
- ♦ opiskelijalla on aktiivinen rooli oman tiedon rakentajan ja jäsentäjänä, rakentaa itse tietämystään oman tulkintaprosessin kautta
- ♦ portfolioyöskentelyllä tuetaan itseohjautuvuutta ja aktiivista oppimista tavoitteiden asettamisen, oman oppimisen arvioinnin ja itsenäisen ja vastuullisen työskentelyn kautta
- ♦ portfolioyöskentely voi tarjota mahdollisuuden selkiyttää päätöstä ammattiurasta ja ammattitavoista

Sisältö

- ◆ näyteportfolio koulutus- ja työhaastattelutilanteiden tueksi
- ◆ ammatilliset tavoitteet, suunnitelman ja osaamiskartoitukset sekä cv
- ◆ todistusten, koulutus- ja työkokeilu-arviointien, testien sekä erilaisten kirjallisten tuotosten dokumentointi
- ◆ omien vahvuuksien ja kykyjen tunteminen sekä niiden arviointi ja vertailu
- ◆ yhteisössä ja yhteiskunnassa vallitsevien koulutuksellisten ja ammatillisten toimintakulttuurien ymmärtäminen

Opetusmenetelmät

- ◆ lähiopetus
- ◆ tiedonhankinta
- ◆ ryhmä- pari ja itsenäinen työskentely

Arviointi

- ◆ Jatkuva suullinen ja kirjallinen palaute.
- ◆ Itsearviointi
- ◆ Todistukseen kuvaileva sanallinen arviointi.

5 OPISKELIJAN ARVIOINTI

5.1 Arvioinnin tehtävät, tavoitteet ja arvioinnista tiedottaminen

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (L 601/2005, 25 §) on säädetty, arvioinnilla ohjataan, motivoidaan ja kannustetaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamiseen ja tuetaan opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä sekä kasvua ammatti-ihmisenä.

Opiskelijan ohjauksen ja kannustuksen lisäksi arvioinnin tulee tuottaa tietoa opiskelijan osaamisesta opiskelijalle itselleen, opettajille, työnantajille ja ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutumista varten sekä arkielämässä selviytymisen tueksi.

Opiskelijoille ja kaikille arviointiin osallistuville on tiedotettava ennen opintojen alkamista arvioinnin periaatteista ja niiden soveltamisesta (A 603/2005, 3 §). Tiedotettavia asioita ovat ainakin arvioinnin tehtävät ja tavoitteet, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, oppimisen ja osaamisen arviointi sisältäen työelämään valmentautumisen arvioinnin, arvioinnista päättäminen, arvioinnin uusiminen ja arvioinnin oikaiseminen sekä koulutuksesta annettavan todistuksen saaminen.

5.2 Opiskelijan toimintakyvyn ja osaamisen tunnistaminen

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille siitä, minkälaista aineistoa ja asiakirjoja on esitettävä osaamisen tunnistamista ja tunnustamista varten ja milloin opiskelijan on haettava osaamisen tunnistamista ja tunnustamista (A 603/2005, 3 §).

Osaamisen ja toimintakyvyn tunnistaminen

Sen lisäksi, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 10 §, 1 mom.) on säädetty, opiskelijan osaamista on arvioitava opintojen alkaessa. Opiskelijan osaaminen ja sen taso tulee selvittää vahvuuksien ja tuen tarpeiden tunnistamiseksi ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen määrittelemiseksi.

Valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen alkuvaiheessa on tärkeää selvittää opiskelijan vahvuudet ja aikaisemmin hankittu osaaminen, tuen tarpeet ja kehittämialueet sekä opiskelijan omat tavoitteet koulutukselle. Toimintakyvyn ja osaamisen selvittämiseksi tulee käyttää monipuolisia menetelmiä, kuten aikaisempia tutkimuksia ja lausuntoja, havainnointia, kokeiluja, opiskelijan itsearviointia sekä tarvittaessa testauksia ja kartoituksia. Opiskelijan tilannetta ja toimintakykyä selvitetään fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja toiminnallisesta näkökulmasta.

Opiskelijan vahvuudet, aiemmin hankittu osaaminen, tuen tarpeet ja tavoitteet ovat pohjana opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden laatimisessa, opintojen sisältöjen ja toteutuksen suunnittelussa sekä tarvittavan ohjauksen ja tuen määrittelemisessä. Nämä kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan ja henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (luku 2.2.3).

Osaamisen tunnustaminen

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksella ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L601/2005, 30§, A603/2005, 12a§) on säädetty, tulee osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä. Mikäli osaamisen tunnistamisessa koulutuksen opintojen osalle annetut tavoitteet tai osa tavoitteista todetaan saavutetuiksi, osaaminen tunnustetaan. Osaamisen tunnustaminen kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta on tarkemmin luvussa 2.2.3.

Osaamisen tunnustaminen on osa opiskelijan arviointia, ja sitä koskevat samat säädökset kuin muutakin opiskelijan arviointia (L601/2005, 25§, 25a§, 25c§).

Osaamisen tunnustamisella korvataan tai luetaan hyväksi suoritettavan koulutukseen kuuluvia opintoja. Osaamisen tunnustamisella korvatut opinnot merkitään koulutuksesta annettavaan todistukseen. Osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten opintojen opettaja tai opettajat yhdessä. Aikaisemmin hankitulle osaamiselle ei voida asettaa mitään yleistä aikarajaa, jota ennen hankittua osaamista ei voitasi tunnustaa, mutta osaamisen ajantasaisuus voidaan tarkistaa. Tarvittaessa opiskelijan on osoitettava osaamisensa vastaavuus suoritettavan koulutuksen vaatimuksiin ja tavoitteisiin.

Mikäli opiskelijalla on opetussuunnitelman perusteiden mukaisia aikaisempia opintoja, muuta osaamista tai työkokemusta, ne tulee ottaa huomioon henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa. Tunnistetut ja tunnustetut opinnot voivat lyhentävät opetussuunnitelman perusteiden mukaista koulutusaikaa.

5.3 Oppimisen ja osaamisen arviointi

Opiskelijan arviointi on tavoiteperusteista, jolloin opiskelijan oppimista ja osaamista verrataan opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Nämä tavoitteet tulee kirjata opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Opiskelijan edistymistä verrataan ensisijaisesti hänen omaan kehittymiseensä. Opiskelijalla on oikeus oppia ennen kuin tavoitteissa määriteltä osaamista arvioidaan todistukseen tulevan arvioinnin saamiseksi.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arvioinnissa opettajan tai työpaikkaohjaajan tulee käyttää opiskelijaa motivoivia ja aktivoivia menetelmiä. Niiden avulla tuetaan ja motivoidaan opiskelijaa tavoitteiden saavuttamisessa. Opiskelija arvioi myös itse oppimistaan henkilökohtaisten tavoitteiden perusteella.

Opiskelijaa tuetaan itsearviointitaitojen kehittämisessä. Välitön ja jatkuva palaute auttaa opiskelijaa hahmottamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämishaasteitaan. Vuorovaikutteisuus palautteen annossa tukee opiskelijan itsearviointitaitojen kehittymistä.

Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista tai kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä. Numeerista arviointia ei oppimisen arvioinnissa tarvita. Palautteella tuetaan ja ohjataan opiskelijaa mahdollisimman hyviin suorituksiin tuomalla esille opiskelijan vahvuudet. Oppimisen arvioinnin perusteella tehdään tarvittavat muutokset opiskelijan opetukseen ja oppimisen tukemiseen. Muutokset kirjataan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointiin perustuen opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat sanalliset arvioinnit.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa voidaan poiketa arvioinnin yleisistä perusteista näiden opetussuunnitelman perusteiden määräämällä tavalla (A603/2005, 10 §). Opiskelijan arvioinnissa käytetään numeerisen arviointiasteikon sijasta kuvailevaa sanallista arviointia siitä, miten opiskelija on saavuttanut opintojensa tavoitteet. Opiskelijalle annetaan todistukseen sanallinen arviointi tavoitteiden saavuttamisesta. Tarvittaessa voidaan opiskelijalle antaa myös kuvallinen arviointi.

Mikäli opiskelija on koulutuksen yhteydessä suorittanut ammatillisen perustutkinnon osan tai osia, ne arvioidaan ammatillisen perustutkinnon arviointikäytännön mukaisesti. Mikäli opiskelija ei saavuta vähintään tyydyttävän tason arviointikriteereissä kuvattua osaamista, voidaan valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa tai ohjauksessa mukauttaa tutkinnon osien arviointia. Suoritetut ammatillisen perustutkinnon osat voidaan myöhemmin tunnistaa ja tunnustaa ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Osaamista arvioitaessa arviointimenetelmät valitaan siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opiskelumenetelmiin ja tukevat opiskelijan oppimista. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamisensa monipuolisesti ja arvioida myös itse osaamistaan.

5.4 Arviointiin liittyvät muut määräykset

Arvioinnin kohteet

Opetussuunnitelman perusteissa on esitetty opintojen tavoitteet. Opiskelijalle tulee laatia opetussuunnitelman perusteiden ja opiskelijan yksilöllisten tarpeiden pohjalta henkilökohtaiset tavoitteet, joiden perusteella osaamisen arviointi suoritetaan. Opiskelijan arviointi on tavoiteperusteista, jolloin opiskelijan oppimista ja osaamista verrataan opiskelijan henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Nämä tavoitteet tulee kirjata opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan.

Arvioinnista päättäminen

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (L 601/2005, 25b §, A 603/2005, 10 §, 11 §, 13 §) on säädetty, arvioinnit todistukseen on annettava kaikista opetussuunnitelman perusteiden opinnoista.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa arvioidaan ne opetus-suunnitelman perusteiden mukaisesti suoritettavat opinnot, jotka opiskelija on suorittanut henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

Opintojen arviointi päätetään osaamisen arvioinnin perusteella. Mikäli osaamista arvioivia opettajia on ollut useita, päätös tehdään arviointikeskustelussa. Arvioinnin perustelut on aina kirjattava.

Arviointiaineiston säilyttäminen

Arviointiaineiston säilyttämisestä ja tallentamisesta on noudatettava, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 11 a §) on säädetty.

Arvioinnin uusiminen ja korottaminen

Arvioinnin korottamisesta ja uusinnasta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 12 §) on säädetty.

Arvioinnin oikaiseminen

Arvioinnin oikaisemisesta on voimassa, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (L 601/2005, 25 c §) on säädetty.

5.5 Todistukset

Todistus valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta

Valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta ei anneta tutkintotodistusta, mutta hyväksytysti suoritettua koulutuksen jälkeen annetaan todistus suoritettua koulutuksesta. Todistus on virallinen asiakirja, jonka sisällössä tulee noudattaa opetussuunnitelman perusteita. Todistuksessa tulee olla todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen tai kummankin nimi.

Todistukseen on merkittävät seuraavat asiat:

- ◆ Opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- ◆ Suoritettua koulutuksen nimi ja laajuus opintoviikkoina
- ◆ Suoritettavat opinnot, niiden laajuudet ja arviointi
- ◆ Koulutukseen tutustumisjaksot ja oppilaitokset
- ◆ Työhön valmentautumisen laajuus sekä työtehtävät/ paikat
- ◆ Lisätiedot erityistaidoista
- ◆ Päiväys ja allekirjoitukset
- ◆ Koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen leima.

Todistuksen yhteydestä on käytävä ilmi myös

- ♦ Todistuksen myöntävän koulutuksen järjestäjän tai oppilaitoksen yhteystiedot
- ♦ Opetusministeriön myöntämä koulutuksen järjestämislupa
- ♦ Lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- ♦ Maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (määräyksen hyväksymispäivämäärä ja diaarinumero)
- ♦ Maininta, että koulutus on opetusministeriön hyväksymä (koulutuksen alkaessa voimassa olleen opetusministeriön päätöksen tai asetuksen päivämäärä ja diaari- tai asetusnumero)
- ♦ Koulutuksen laajuuden, opintovuoden ja opintoviikon määritelmä.

Jatkosuunnitelma

Todistukseen liitetään jatkosuunnitelma, joka sisältää sanallisen kuvauksen opiskelijan ammatillisen koulutuksen, työllistymisen, asumisen, kuntoutuksen tai arjen hallinnan suunnitelmista ja tukitoimista. Jatkosuunnitelmassa kuvataan koulutuksen tavoitte, opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet, opiskelijan vahvuudet ja kehittymistarpeet sekä erityisen tuen tarve. Lisäksi kuvataan saavutetut tulokset ja suositukset jatko-opinnoista tai työstä koulutuksen jälkeen.

Todistus suoritetuista opinnoista

Opiskelijalle annetaan todistus suoritetuista opinnoista, kun koulutuksen tavoitteita ei ole keskeisiltä osin saavutettu henkilökohtaisen suunnitelman mukaisesti.

Ammatillisen peruskoulutuksen opinnot

Jos opiskelija on suorittanut ammatillisen perustutkinnon osia, opinnot on merkittävä todistukseen. Näiden arvioinnissa on noudatettava ammatillisen peruskoulutuksen arviointimääräyksiä.

Perusopetuksen opinnot

Jos opiskelija on suorittanut osia perusopetuksen opinnoista, opinnot on merkittävä todistukseen. Näiden arvioinnissa on noudatettava perusopetuksen arviointimääräyksiä.

Erotodistus

Erotodistuksen antamisesta on voimassa, mitä valtioneuvoston asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta (A 603/2005, 13 §) on säädetty.

5.6 Maahanmuuttaja- ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden arviointi

Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja muiden eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden osaaminen tulee arvioida samalla tavalla kuin muidenkin opiskelijoiden. Osaaminen tulee arvioida sellaisilla menetelmillä, että kielitaidon mahdollisesta puutteellisuudesta huolimatta osaaminen voidaan arvioida.

Äidinkieli, suomi toisena kielenä

Koulutuksen järjestäjän päätöksellä opiskelija voidaan tarvittaessa ohjata suorittamaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti suomi, toisena kielenä opintoja, jolloin niiden arvioinnista vastaa ja arvosanan suorituksesta antaa tutkinnon osasta vastaava koulutuksen järjestäjä.

6 MUUT MÄÄRÄYKSET

6.1 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa opinto-ohjauksella on erityinen asema. Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus on nivelvaiheen koulutusta, jossa tulee kiinnittää huomiota paljon tukea tarvitsevien opiskelijoiden opintojen tukemiseen. Opiskelija tarvitsee opinto-ohjausta hakeutuessaan koulutukseen, opintojen aikana sekä laadittaessa jatkosuunnitelmia. Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa tulee huolehtia siitä, että opiskelija saa riittävästi yksilöllistä tukea ja ohjausta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksestaan ennen opiskelun aloitusta ja sen aikana. Opiskelijan tulee tietää koulutukseen sisältyvät opinnot ja niiden valinnan mahdollisuudet. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa ja tuotoksiaan. Hän osaa suunnitella opintonsa, laatia henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa yhteistyössä opettajan kanssa ja ottaa vastuun opinnoistaan. Hän osaa seurata opintojensa etenemistä ja hakea tukea opintojensa suunnitteluun.

Opiskelija osaa tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Hän tunnistaa opiskeluunsa ja elämäntilanteisiinsa mahdollisesti liittyviä ongelmia ja osaa hakea niihin tukea. Hän osaa käyttää yhteiskunnan tarjoamia opiskelijahuollon palveluita ja muita ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluja. Tavoitteiden saavuttamista tukee koulutuksen järjestäjän velvoite tiedottaa alaikäisen opiskelijan huoltajille ammatillisesta koulutuksesta ja opiskelijan opintojen etenemisestä.

Opiskelijan oikeus opinto-ohjaukseen

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa tulee opinto-ohjausta järjestää opiskelijan yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

Ohjaustoiminnalla tulee tukea opiskelijaa kokonaisvaltaisesti opintojen eri vaiheissa. Jokaisella opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta. Opiskelijalla on oikeus saada opiskelussa tai elämäntilanteiden muutoksissa tarvitsemiaan tukipalveluita.

Opinto-ohjauksen järjestäminen

Opinto-ohjauksen järjestämisen tavoitteena on edistää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa. Tavoitteena on lisäksi lisätä opiskelijoiden hyvinvointia, ehkäistä opintojen keskeyttämistä, edistää työllistymistä ja tukea ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutumista. Koulutuksen järjestäjän on kiinnitettävä huomiota erityisesti niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on opiskelu- tai oppimisvaikeuksia, poissaoloja koulutuksesta tai arjen hallintaan liittyviä vaikeuksia.

Ohjaustoimintaan osallistuvat kaikki oppilaitoksen opettajat sekä muut ohjauksesta vastuulliset. Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa opinto-ohjaaja vastaa ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja järjestämisestä. Päävastuu opinto-ohjauksen toteuttamisesta on opiskelijan omalla opettajalla. Hänen tehtävänsä on ohjata ja motivoida opiskelijaa opinnoissa. Hänen tehtävänsä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiaan ja kehittämään oppimisen valmiuksiaan.

Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelmaansa opinto-ohjaussuunnitelman, jossa kuvataan ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjako. Suunnitelma toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Siinä määritellään, miten ja minkälaista tukea opiskelija saa ohjaustoimintaan osallistuvilta. Siinä määritellään myös yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten asiantuntijoiden ja huoltajien kanssa. Opiskelija-huoltosuunnitelma on osa ohjaussuunnitelmaa.

Opinto-ohjausta järjestetään opintoihin liittyvänä, henkilökohtaisena, ryhmäohjauksena ja muuna ohjauksena. Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelunsa tueksi ja valintojen tekemiseen, jotta hän kykenee suunnittelemaan opiskelujensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Opinto-ohjauksella edistetään opiskelijoiden yhteisöllisyyttä koko koulutuksen ajan. Opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia seurataan ja tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa ammatillisesta koulutuksesta ja siihen hakeutumisesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille. Koulutuksen järjestäjän tulee suunnata tiedotusta ja ohjausta erityisesti perusopetuksen päättymisen jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jääneille nuorille ja heidän huoltajilleen.

6.2 Työelämään valmentautuminen ja työturvallisuus

Työelämään valmentautuminen on tärkeä osa valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opintoja. Opiskelija tutustuu työelämään ja omiin mahdollisuuksiinsa, oppii osan koulutuksen tavoitteista työpaikalla työtä tehden sekä valmentautuu näin tulevaan ammatilliseen peruskoulutukseen ja työllistymiseen. Työelämään valmentautumisen avulla opiskelija saa kokemusta työelämästä jatkosuunnitelmiansa tueksi.

Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävässä työelämään valmentautumisessa tulee soveltuvin osin noudattaa, mitä asetuksessa ammatillisesta koulutuksesta (A 811/1998, 5 §, VNA muutos 603/2005, 3 ja 5 §) on säädetty ottaen huomioon opiskelijan edellytykset sekä yksilöllinen ohjauksen ja tuen tarve.

Työelämään valmentautuminen on aidossa työympäristössä tapahtuvaa tavoitteellista, ohjattua ja arvioitua opiskelua. Työelämään valmentautumisjaksot toteutetaan opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden mukaisina laajuudeltaan ja sisällöltään. Jaksojen tulee olla ammatinvalinnan tai työllistymisen kannalta riittävän pitkiä ja monipuolisia. Jakso pyritään toteuttamaan koulun ulkopuolisissa työpaikoissa, mutta opiskelija voi suorittaa jakson myös oppilaitoksen harjoitusyrityksessä tai vastaavin järjestelyin. Työpaikkoina voidaan opiskelijan tavoitteiden mukaan käyttää myös erilaisia työllistämisyksiköitä, työpajoja ja monipalvelukeskuksia. Työelämään valmentautumisen aikana kartoitetaan myös opiskelijan tarvitsemia tukitoimia työllistymisessä ja työn tekemisessä, mikä edellyttää yhteistyötä paikallisten viranomaisten ja eri toimijatahojen kanssa.

Työpaikkojen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä varmistetaan työelämään valmentautumisen ja muun ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus, laatu ja ajantasaisuus. Koulutuksen järjestäjän vastuulla on huolehtia, että kaikilla alueen toimijoilla on yhteinen käsitys työelämään valmentautumisen järjestämisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia, että opiskelija saa riittävästi ohjausta ja opetusta työelämään valmentautumisen aikana ja että opettajilla ja muulla henkilöstöllä on edellytykset yhteistyölle työelämän kanssa.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa erityisen tärkeä on opettajan ja työelämän edustajien välinen yhteistyö. Koulutuksen järjestäjän ja opettajien tulee yhdessä työ- ja elinkeinoelämän kanssa varmistaa työelämään valmentautumisen laatu, jotta opiskelija saavuttaa sille asetetut tavoitteet.

Työelämään valmentautumisen toteutuksesta vastaa koulutuksen järjestäjä. Toteutukseen sisältyy suunnittelua, opiskelijan ohjausta ja arviointia. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tehtävänä on huolehtia opettajien työelämäosaamisesta ja kouluttamisesta sekä työpaikkaohjaajien kouluttamisesta. Työpaikalla kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan ohjaukseen ja palautteen antamiseen. On tärkeää, että opiskelija saa myönteistä, rakentavaa ja realistista palautetta työelämältä jatkosuunnitelmien tueksi.

Työelämään valmentautumisen aikana opiskelija ei yleensä ole työsuhteessa työnantajaan, eikä hänelle makseta palkkaa. Jakson aikana opiskelija on oikeutettu saamaan opintososiaalisia etuja opiskeluaikana niistä erikseen annettujen ohjeiden mukaan. Kun työelämään valmentautuminen toteutetaan ulkomailla, järjestämisessä otetaan huomioon myös paikalliset määräykset.

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 19 §, 28 §) ja voimassa olevissa työturvallisuussäädöksissä on säädetty, työturvallisuusasioissa noudatetaan seuraavaa: Sopimuksessa työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta on kirjattava turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja vakuutukset. Ennen työn aloittamista työnantaja ja koulutuksenjärjestäjä varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä ko. työtä turvallisesti ja terveyttään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen. Koulutuksen järjestäjään sovelletaan työturvallisuuslain 4 §:n 1 momentin mukaan työntajaa koskevia säännöksiä silloin, kun työ tapahtuu oppilaitoksessa tai muutoin koulutuksen järjestäjän osoittamalla tavalla.

6.3 Kuntoutuminen

Kuntoutuksen tavoitteena on edistää opiskelijan toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä, hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia. Ammatillista kuntoutusta toteutetaan muun muassa ammatillisena erityisopetuksena, jonka tavoitteena on parantaa tai ylläpitää kuntoutujan työkykyä, työllistymistä ja ansiomahdollisuuksia. Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen tavoitteena on edistää opiskelijoiden valmentautumista ja kuntoutumista opetuksen ja ohjauksen keinoin niin, että opiskelija voi ammatillisen osaamisen, itsenäisen elämän ja työelämään valmentautumisen avulla työllistyä. Ammatilliseen kuntoutukseen nivoutuvat usein myös muut kuntoutumisen muodot.

Kuntoutuksella tarkoitetaan toimintaa ja toimenpiteitä, jotka edistävät opiskelijoiden toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä ja hyvinvointia. Tavoitteena on opiskelijan arjen muuttuminen paremmaksi. Kuntoutuksellisten tukitoimien avulla opiskelijan mahdollisuudet opiskella, tehdä jatkosuunnitelmia, selviytyä ammatillista opinnoista ja työllistyä lisääntyvät.

Kuntoutuksen lähtökohtana on opiskelijan yksilölliset tarpeet ja odotukset, edellytykset, toimintakyky ja voimavarat. Kuntoutus on kokonaisvaltaista, jolloin huomioidaan opiskelijan fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky. Tämä edellyttää moniammatillista yhteistyötä. Kuntoutuksen toteuttamisessa tärkeää on myös toimenpiteiden oikea-aikaisuus.

Kuntoutuksen periaatteiden mukaisesti keskeistä on opiskelijälähtöisyys: opiskelija on oman elämänsä ja oman kuntoutumisensa paras asiantuntija ja aktiivinen osallistuja ja päätöksentekijä. Kuntoutuminen on opiskelijan yksilöllinen muutosprosessi, joka etenee itse asetettujen tavoitteiden ja omien voimavarojen mukaan.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa kuntoutuminen ja opiskelu muodostavat kokonaisuuden, jonka avulla opiskelija saa tukea kokonaisvaltaiseen hyvinvointiinsa. Kuntoutuminen näkyy opiskelijan lisääntyvänä motivaationa opiskeluun, opiskelijan mahdollisuuksien laajenemisena tai vahvistumisena ammatillisiin opintoihin, itsenäiseen selviytymiseen arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä. Kuntoutumisen ja opiskelun lähtökohdat ja tavoitteet ovat samansuuntaiset ja täydentävät toisiaan. Osallistuminen koulutukseen on usein kuntoutumista edistävää toimintaa jo sellaisenaan. Kuntoutumisen ja opiskelun yhdistäminen mahdollistaa myös vaikeimmin vammaisten henkilöiden opiskelun.

Koulutuksen järjestäjän tulee ottaa huomioon, että oppimisympäristöt, opetus ja tukitoimet edistävät opiskelijan kuntoutumista. Kuntoutus on pyrittävä järjestämään osana ja lähellä normaalia opiskelijan elämää ja arkea. Oppimisympäristöjen esteettömyys ja monipuolisuus, opetusmenetelmien ja -tilojen sekä lukujärjestysten joustavuus tukevat opetuksen ja kuntoutuksen yhteensovittamista. Apuvälineet ja avustamispalvelut mahdollistavat eritavoin vammaisten ihmisten opiskelun.

Opetuksen ja kuntoutuksen joustava yhteensovittaminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään opetushenkilöstön ja opiskelijahuollon edustajien kanssa oppilaitoksessa sekä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden tai muiden tahojen kanssa. Kuntoutuksen yhteistyössä on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyössä annetussa laissa (2003/497) säädetään.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa on koulutuksen järjestäjällä merkittävä asema opiskelijan kokonaiskuntoutuksen edistämiseksi yhteistyössä kuntoutuspalvelujen tuottajien kanssa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 1998/630, 5§).

6.4 Yhteisöllisyys

Ammatillisesta koulutuksesta annettu asetus (811/1998, 9 §) säätelee oppilaitoksessa opetukseen liittyvää yhteisöllisyyttä vahvistavasta toiminnasta, joka antaa mahdollisuuden arvopohdintaan ja kulttuuriperintöön perehtymiseen. Yhteisöllisyys on valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa opiskelua ja kuntoutumista tukevaa. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka korostaa koko yhteisön jäsenten vastuuta ja vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Yhteisöllisyyden perustana on oppilaitoksen toimintakulttuuri, arvot, tavoitteet ja toimintamallit. Rakentava oppilaitosyhteisö tarjoaa opiskelijalle mahdollisuuksia tulla nähdyksi, kuulluksi ja osalliseksi sekä yhteisöön kuulumisen tunteen. Yhteisöllisyyden rakentaminen alkaa koulutuksen alussa oman ryhmän ryhmäytymisellä jatkuen läpi koulutuksen erilaisin kehittyvin muodoin.

Tavoitteena on luoda runsaasti erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille turvallinen ja monenlaisia oppimisen mahdollisuuksia tarjoava oppimisympäristö. Yhteisöllisyyden avulla voidaan ehkäistä syrjäytymistä ja madaltaa kynnystä puuttua ongelmatilanteisiin. Yhteisöllisyys näkyy myös kasvatus- ja ohjausvastuun jakamisena opetushenkilöstön lisäksi muille työyhteisön jäsenille.

Yhteisöllisyys tukee opiskelijoiden yhteistyötaitojen kehittymistä, antaa mahdollisuuksia sosiaalisiin suhteisiin ja vertaistukeen sekä tarjoaa vaikuttamismahdollisuuksia ja onnistumisen kokemuksia. Opiskelija saa valmiuksia toimia erilaisten ihmisten kanssa, opiskelu- ja työyhteisön jäsenenä sekä muissa ihmissuhteissa. Opiskelija lisää valmiuksiaan tuleviin ammatillisiin opintoihin, työelämään ja arkielämäänsä.

6.5 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 5 §, 14 §) on säädetty, tulee kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämisessä noudattaa seuraavaa: Nuorille järjestettävässä koulutuksessa koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen tulee olla aloitteellinen myönteisen yhteistyön käynnistämiseksi ja ylläpitämiseksi opiskelijan vanhempien tai huoltajien kanssa. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö järjestetään niin, että se vahvistaa opiskelijan itsenäisyyttä ja vastuullisuutta, edistää opiskelua sekä mahdollistaa opiskelijalle tuen saannin opiskelijan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia koskevissa asioissa.

Erityistä tukea tarvitsevien sekä eri kieli- ja kulttuuritaustaisten opiskelijoiden yksilölliset tarpeet sekä arjen hallinnan ja opiskelun tukeminen tulee ottaa yhteistyössä huomioon.

Koulutuksen järjestäjän tulee tehdä yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksessa huoltajien kanssa koulutuksen aikana ja sen päättyessä. Ohjauksen tulee tukea opiskelijoiden työelämään tai ammatilliseen peruskoulutukseen siirtymistä sekä vahvistaa opiskelijoiden arjen hallinnan valmiuksia. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskeva opetus suunnitelman osa tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten kanssa.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tulee tukea koulutuksen toteuttamista. Yhteistyömuodot vaihtelevat opintojen vaiheen mukaan sekä opiskelijan henkilökohtaisten tarpeiden mukaan. Yhteistyötä tarvitaan opiskelijan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatimisessa ja koulutuksen nivelvaiheissa. Yhteistyön toimivuutta tukevat myös epäviralliset yhteistyömuodot.

6.6 Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Yleistä

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa voi olla yksittäisiä opiskelijoita, joilla vammaisuuden, sairauden tai muun erityisen tuen tarpeen lisäksi on maahanmuuttajatausta tai he kuuluvat muutoin erilaiseen kieli- ja kulttuuriryhmään. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja muiden kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden opintojen vaatimukset ovat pääsääntöisesti samat kuin muidenkin opiskelijoiden. Opetuksessa noudatetaan valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opetussuunnitelman perusteita.

Opiskelijoita, joiden äidinkieli on muu kuin oppilaitoksen opetuskieli, tulee tukea etenkin kielten opinnoissa ja erityisin opetusjärjestelyin. Opetuksessa otetaan tarvittaessa huomioon opiskelijoiden tausta, kuten äidinkieli, kulttuuri ja koulutuksen aikana kehittyvä kielitaito. Opetusjärjestelyillä tuetaan opiskelijoiden omaa kielellistä identiteettiä enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmaan sisältyy maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden opetusjärjestelyjen toteuttaminen.

Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajilla tarkoitetaan tässä yhteydessä Suomeen muuttaneita ja Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita.

Opetuksessa otetaan tarvittaessa huomioon maahanmuuton syy, maassaoloaika sekä kehittyvä suomen kielen taito. Opinnot tukevat opiskelijan kasvua sekä suomalaisen että hänen oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Romanit

Romanien opetus toteutetaan ottamalla huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Opetusjärjestelyissä otetaan huomioon romanien kulttuuri. Romanikielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien kanssa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa sovelletaan valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen opetussuunnitelman perusteita viittomakieli ja viittomakielisten kulttuuri huomioon ottaen. Viittomakielen rinnalla käytetään suomea tai ruotsia luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakielisten opetus suunnitellaan niin, että opiskelijan on mahdollista toimia tulkin kanssa. Oppimisympäristöissä otetaan huomioon viittomakielisen tai huonokuuloisen mahdollisuus kommunikoida luontevasti.

6.7 Opiskelijahuolto ja moniammatillinen yhteistyö

Sen lisäksi, mitä laissa ammatillisesta koulutuksesta (L 630/1998, 14 §, 28 §, 37 a §) on säädetty opiskelijahuollon järjestämisestä ja opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön, tulee noudattaa seuraavaa. Opiskelijahuollon tavoitteena on luoda turvallinen ja terveellinen opiskeluympäristö ja edistää oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja viihtyisyyttä. Tavoitteena on tukea opiskelijaa sekä säilyttää oppilaitosyhteisön toimintakyky fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta sekä hyvinvointia uhkaavissa tilanteissa. Opiskelijahuollon tulee edistää oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista sekä ehkäistä koulutuksen keskeytymistä. Nuorten opiskelijoiden kohdalla koulutuksen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä huoltajien kanssa.

Koulutuksen järjestäjän tulee varmistaa opiskelijahuollon tavoitteiden saavuttamista antamalla opetussuunnitelmassaan toimintaohjeita, jotka edistävät opiskelijoiden terveyttä ja turvallisuutta, erilaisten ongelmien varhaista tunnistamista ja niiden syntymisen ennaltaehkäisyä. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa ohjeita oppilaitosyhteisön toimintaan liittyvien asioiden hoitamisesta, kuten opiskelijan opetukseen osallistumisesta, opinnoissa edistymisen seurannasta ja oppilaitoksen opiskelija-asuntolassa asumisesta. Ennalta ehkäiseviä toimintaohjeita tulee antaa tupakoinnista, päihteiden käytöstä, kiusaamisesta ja häirinnästä.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla kriisisuunnitelma ja toimintaohjeet myös käyttäytymishäiriöiden, väkivallan, tapaturmien, onnettomuuksien ja kuolemantapauksien varalta. Koulutuksen järjestäjän tulee seurata opiskelijahuollon toteutumista ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

Opiskelijoita tulee rohkaista osallistumaan ja vaikuttamaan oman oppilaitosyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseen. Kaikilla opiskelijoiden kanssa oppilaitosyhteisössä työskentelevillä on vastuuta opiskelijahuollosta. Moniammatillisen opiskelijahuoltohenkilöstön tehtävänä on opiskelijahuollon palveluiden koordinointi ja kehittäminen. Palveluissa otetaan huomioon mahdolliset eri kulttuuriryhmien tarpeet ja toimintatavat.

Opiskelijahuoltoa koskevat opetussuunnitelman osat tulee laatia yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan tai -kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoa hoitavien viranomaisten tai muiden tahojen kanssa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelmaa laadittaessa ottaa huomioon kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden kanssa kansanterveyslain ja lastensuojelulain velvoitteet opiskelijahuollon palveluiden järjestämisessä. Samalla tulee sopia syrjäytymistä ehkäisevästä toiminnasta sekä opiskeluterveydenhuollon ja psykososiaalisen tuen asiantuntijapalveluiden järjestämisestä. Palveluiden kehittämisessä tulee hyödyntää opiskelijoiden palautetta.

Koulutuksen aikana opiskelijalle tulee tiedottaa ohjauksen ja opiskelijahuollon toteutuksesta, eri hallinnonalojen palveluista, paikallisista tukiverkostoista ja ammatillisen peruskoulutuksen tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista. Työhön valmentautumisen työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvistä asioista tulee tiedottaa opiskelijan lisäksi alaikäisen opiskelijan huoltajalle.

Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että opiskelijat tuntevat oppilaitoksessa noudatettavat järjestyssäännöt. Opiskelijan omaa vastuuta tulee korostaa oppilaitoksen sääntöjen ja muiden ohjeiden noudattamisessa.

Moniammatillinen yhteistyön tulee tukea eri alojen ammattilaisten yhteistyötä sekä oppilaitoksen sisällä että laajassa yhteistyöverkostossa, jossa vaikuttavat erilaiset toimijat ja viranomaiset mm. terveydenhoitoviranomaiset, koulutoimi, nuorisotoimi, erilaiset työelämän yhteistyökumppanit, sosiaalitoimi ja erilaiset järjestöt sekä opiskelijan huoltajat ja muut läheiset henkilöt.

Opiskelijan erityiset tuen tarpeet ja tarvittavat erityispalvelut tulee kartoittaa, arvioida ja järjestää opiskelijahuollon, opetushenkilöstön ja muiden tahojen yhteistyönä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa opintoja ja vähentää päällekkäisiä toimintoja. Tukitoimet tulee kirjata henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan. Eri toimijoiden välinen työnjako ja vastuut tulee selkiyttää ja seurata suunnitelman toteutumista.

Moniammatillista asiantuntemusta hyödynnetään opiskelijan koko opintopolun aikana; opiskelijan hakeutuessa opintoihin, koulutuksen aikana ja opiskelijan siirtyessä valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta jatkosuunnitelmiansa mukaiseen uuteen vaiheeseen. Opiskelijahuollon merkitys korostuu verkostoyhteistyössä erityisesti nivelvaiheissa.

6.8 Nivelvaiheyhteistyö

Valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen tehtävänä on toimia nivelvaiheen koulutuksena. Nivelvaiheen koulutus turvaa opiskelijan jatkokoulutusmahdollisuudet ammatilliseen peruskoulutukseen tai siirtymisen työelämään.

Valmentavassa ja kuntouttavassa opetuksessa ja ohjauksessa tehdään yhteistyötä eri koulutusasteiden ja opiskelijaa tukevien tahojen välillä. Erityistä huomiota on kiinnitettävä koulutuksen hakuvaiheeseen liittyviin tukitoimiin. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia siitä, että valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen hakeutuvilla opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua tulevaan oppimisympäristöön sekä eri koulutusvaihtoehtoihin. Tutustumisen aikana selvitetään opiskelijan vahvuuksia, tuen tarve, motivaatio ja soveltuvuus koulutukseen tukitoimien ennakoinnaksi ja jatkosuunnitelmien tueksi. Tutustumisen yhteydessä hakija ja hänen huoltajansa tai muut tukihenkilöt saavat tietoa eri koulutusvaihtoehdoista ja opiskelun tukitoimista.

Nivelvaihe valmentavasta ja kuntouttavasta opetuksesta ja ohjauksesta ammatilliseen perustutkintokoulutukseen tai työhön edellyttää verkostoyhteistyötä ja jatkosuunnitelman laatimista yhteistyössä eri tahojen kanssa. Jatkosuunnitelma on yksilöllinen. Se sisältää yksilöllisesti ammatillisen koulutuksen, työllistymisen, asumisen, kuntoutuksen tai arjen hallinnan suunnitelmia ja tukitoimia. Jatkosuunnitelman laatiminen tulee aloittaa hyvissä ajoin ennen opintojen päättymistä yhteistyössä opiskelijan, huoltajien ja muiden opiskelijan kuntoutumista tukevien tahojen kanssa sekä mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä tulevan opiskelupaikan tai työpaikan kanssa. Koulutuksen järjestäjä vastaa jatkosuunnitelman laatimisesta ja siitä laadittu kirjallinen kuvaus annetaan todistuksen liitteenä opiskelijalle.

7 LIITEOSA

- LIITE 1 Opintojen muodostuminen
- LIITE 2 Koulutukseen tutustumisten prosessikuvaus
- LIITE 3 Käsitteiden kuvausta

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, AVA – koulutus 20 – 40 ov

Opetussuunnitelman liite 1

OPINTOJEN MUODOSTUMINEN	opinto- viikkoa
1. Opiskeluvalmiudet	11
• Oppimaan oppiminen	3
• Viestintä ja vuorovaikutus	2
• Toinen kotimainen kieli ja vieraat kielet; ruotsi, englanti	3
• Matematiikka	2
• Tietotekniikka	1
2. Toimintakyvyn edistyminen	14
• Yhteiskunnassa toimiminen	1
• Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot	2
• Arkielämän taidot	5
• Vapaa-aika	1
• Liikunta ja motoriset taidot	2
• Terveystieto	1
• Taide ja kulttuuri	2
3. Ammatinvalinta ja työelämävalmiudet	8
• Ammatillisen koulutuksen tuntemus	2
• Työelämävalmiudet ja työelämään valmentautuminen	
• Työelämä tieto	1
• Työelämään valmentautuminen	5
4. Koulutusalaakohtaiset valmentavat opinnot	4
• Koulutusalaakohtaiset ammattillisiin opintoihin valmentavat opinnot	1 3
• Koulutusalaakohtaiset työelämään valmentavat opinnot	
5. Valinnaiset opinnot	3
• Projektityö	1
• Retkeily ja liikunta	1
• Portfolio	1
Toimipaikkakohtainen valinnaistarjotin	